

บทที่ 3

การเสียภาษีเงินได้ของคู่สมรสในต่างประเทศ

3.1 การเสียภาษีเงินได้ของคู่สมรสที่มีได้ร่วมกันประกอบธุรกิจ ในประเทศฝรั่งเศส

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จัดเก็บในประเทศฝรั่งเศส ใช้หลักแหล่งเงินได้ หลักถิ่นที่อยู่ กับเงินได้ทุกแหล่งทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยมีอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ทำกับประเทศต่าง ๆ เป็นสิ่งช่วยบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนโดยให้สิทธิหักภาษีที่ถูกเก็บโดยต่างประเทศ ออกจากภาษีที่ต้องชำระ แต่ไม่ให้นำมาเครดิตภาษี¹

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีฐานมาจากการจัดเก็บเงินได้สุทธิ (net income) โดยจำกัดความว่า เป็นส่วนเกินของรายได้ที่มากกว่ารายจ่ายในการหาซึ่งรายได้นั้นหรือรายจ่ายในการรักษารายได้ของบุคคล รายจ่ายอื่นที่นอกเหนือไปจากนี้ต้องเป็นไปตามที่ประมวลรัษฎากรระบุไว้โดยเฉพาะว่านำมาหักจากเงินได้ประเภทใด ผลลัพธ์ที่ได้คือ เงินได้สุทธิ (taxable income) นอกจากนี้ยังสามารถหักลดหย่อนเป็นพิเศษและเครดิตภาษีได้อีก ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจทางภาษีและเป็นการนำความสามารถในการชำระภาษีของครอบครัวมาใช้พิจารณาจัดเก็บภาษี

เดิมการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีได้แยกคำนวณหารายได้สุทธิ (net income) เป็นแต่ละประเภท แต่เมื่อมีการปฏิรูปกฎหมายภาษีอากร ในปี ค.ศ. 1959 ได้แบ่งแยกเงินได้พึงประเมินเป็น แต่ละประเภท เพื่อคำนวณหาเงินได้สุทธิแต่ละประเภทตามหลักเกณฑ์การหักค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้นั้น ๆ² แล้วนำเงินได้สุทธิแต่ละประเภทมารวมกัน เป็นยอดรวมเงินได้สุทธิทุกประเภท แล้วคำนวณภาษีตามอัตราภาษีก้าวหน้า ย่อมแสดงว่าประเทศฝรั่งเศสจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบบรวมประเภท (global income taxation) เช่นเดียวกับประเทศไทย

3.1.1 หน่วยภาษี

ประเทศฝรั่งเศสใช้หน่วยครอบครัว (family unit) เป็นหน่วยเสียภาษี ทั้งนี้เนื่องจากมีแนวคิดว่าครอบครัว (family) ถือเป็นกลุ่มเศรษฐกิจร่วมกัน (economic community) เงิน

¹ Francis Lefebvre, France Business Law, Taxation Social Law (U.S. : Francis Lefebvre, 1995), p.223.

² Ibid.

ได้ของสามีซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว เงินได้ของภริยา และเงินได้ของบุตร จะต้องนำมา รวมกัน เป็นเงินได้รวมทั้งหมดของครอบครัว เพื่อนำมาเสียภาษีของครอบครัว (taxation of household) ในนามของหัวหน้าครอบครัว (head of household) กล่าวคือ สามี ซึ่งมีฐานะเป็น หัวหน้าครอบครัว จะเป็นผู้รับผิดชอบภาษีของครอบครัว³

การรวมเงินได้ของสมาชิกในหน่วยครอบครัว แล้วหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบ ภาษีของครอบครัวสะท้อนให้เห็นถึงหลักกฎหมายครอบครัว ที่แสดงให้เห็นถึงสามีเป็นหัวหน้าครอบครัวและกฎหมายทรัพย์สินในเรื่องระบบสินสมรส ที่แสดงให้เห็นว่าคู่สมรสเป็นผู้จัดการสินสมรสร่วมกัน แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยสัญญาสมรส (marriage contract)⁴

เนื่องจากการใช้อัตราภาษีก้าวหน้ากับเงินได้รวมทั้งหมดของครอบครัวเป็น ปัญหาในการเพิ่มภาระภาษีให้กับครอบครัว ดังนั้นจึงนำระบบการเฉลี่ยเงินได้ (income splitting) มาใช้ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว คือ แบ่งเงินได้ของครอบครัว (family income) ออกเป็นส่วน ๆ ซึ่งจำนวนส่วนจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนสมาชิกของหน่วยครอบครัว นำเงินได้ 1 ส่วนนั้นมาคำนวณภาษีตามอัตราก้าวหน้า จะได้ภาษีของเงินได้ 1 ส่วน แล้วนำจำนวนส่วนคูณกับภาษีเงินได้ 1 ส่วน ก็จะได้ภาษีทั้งหมดของหน่วยครอบครัว ระบบนี้รู้จักในนาม ระบบส่วนหารครอบครัว (the family quotient system)⁵ ดังนั้นระบบส่วนหารครอบครัวจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบการเฉลี่ยเงินได้

การใช้ระบบส่วนหารครอบครัว ในประเทศฝรั่งเศส ได้รับการวิจารณ์ว่า ไม่เป็นประชาธิปไตย และการใช้อัตราภาษีก้าวหน้ากับระบบส่วนหารครอบครัว จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางภาษีอากรกับครอบครัวที่มีช่วงเงินได้ชั้นสูง ๆ มากกว่าครอบครัวที่มีช่วงเงินได้ในชั้นเงินได้ต่ำกว่า มีผลให้ลดความก้าวหน้าของภาษี เนื่องจากการแบ่งเงินได้ของครอบครัว ออกเป็นจำนวนส่วนๆตามจำนวนสมาชิกของครอบครัว เป็นการเฉลี่ยทรัพย์สินของครอบครัว ภาษีเงินได้จากทรัพย์สินของครอบครัวจึงลดความก้าวหน้าลง ประเทศอื่นที่ใช้ระบบ income splitting จะไม่ใช้ระบบนี้กับเงินได้จากค่าจ้างหรือเงินเดือน⁶

บุคคลที่จะต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศฝรั่งเศส คือ บุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศฝรั่งเศสตามกฎหมายภาษีอากร (tax residents) สำหรับเงินได้ของตนทั้งหมดไม่ว่าในประเทศหรือต่างประเทศตามหลัก worldwide income กับบุคคลที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในตามกฎหมายภาษีอากร สำหรับเงินได้ที่มีแหล่งเงินได้ในประเทศฝรั่งเศส ตามหลัก source

³ Havard Law School, World Tax Series Taxation in France (Illinois : Commerce Clearing House, Inc., 1966), p.102.

⁴ Ibid., p. 266.

⁵ Ibid., p. 102.

⁶ Ibid.

income⁷ แต่ก็มีใช้ว่าบุคคลทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศฝรั่งเศสแล้วจะต้องเสียภาษีทุกกรณี เนื่องจากมีข้อยกเว้นกำหนดไว้

3.1.2 เงินได้พึงประเมิน

เงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศฝรั่งเศส มีการแบ่งประเภทตามลักษณะของเงินได้เพื่อประโยชน์ในการคำนวณหาเงินได้ที่แท้จริง เพราะมีแนวคิด ว่า ค่าใช้จ่ายของเงินได้แต่ละประเภทไม่เหมือนกัน โดยแบ่งเงินได้พึงประเมินออกเป็น 8 ประเภทดังนี้

3.1.2.1 เงินได้จากอสังหาริมทรัพย์ (Real Estate Income)

3.1.2.2 เงินได้จากอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม (Industrial and Commercial Income)

3.1.2.3 เงินได้จากเกษตรกรรม (Income from Agriculture)

3.1.2.4 เงินได้ของผู้จัดการ ใหญ่ของบริษัท (Majority Manager Income)

3.1.2.5 เงินได้จากเงินเดือนและเงินบำนาญ (Salary and Pension Income)

3.1.2.6. เงินได้จากการลงทุน (Investment Income)

เงินได้จากการลงทุนได้แก่ ดอกเบี้ย (interest) และเงินปันผล (dividends)

3.1.2.7 เงินได้ที่มีได้มาจากพาณิชยกรรม (Noncommercial Profits)

ได้แก่ เงินได้จากการประกอบวิชาชีพอิสระ , กำไรจากกิจการขนาดเล็กที่มีเงินได้จากอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม และเงินได้ทุกประเภทที่ไม่จัดอยู่ในเงินได้ประเภทอื่น เช่น ค่าสิทธิ

3.1.2.8 เงินได้จากผลส่วนทุน (Capital Gains) ได้แก่ เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินในอสังหาริมทรัพย์ และหุ้นในบริษัทประกอบธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์ แต่การขายอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นที่อยู่อาศัยหลักได้รับยกเว้นภาษี แต่การขายหลักทรัพย์ ขายหน่วยลงทุนในกองทุนต่าง ๆ จะเสียภาษีต่างหาก คือ Capital Gains Tax

3.1.3 ค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้แต่ละประเภทนั้น นำมาหักเงินได้ประเภทนั้น ๆ และผลขาดทุนของการหาเงินได้บางประเภทนำมาหักออกจากเงินได้ประเภทอื่นได้ โดยค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภท

⁷ Francis Lefebvre, France Business Law, Taxation Social Law , p.223.

3.1.4 ค่าลดหย่อน

ค่าลดหย่อนที่นำมาหักได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1.4.1 ค่าลดหย่อนที่นำมาหักออกจากเงินได้หลังหักค่าใช้จ่าย

ได้แก่

1.) ค่าลดหย่อนสำหรับการจ่ายค่าเลี้ยงดู (support payments)

ประมวลรัษฎากรกำหนดให้ค่าเลี้ยงดูที่จ่ายให้กับสมาชิกครอบครัวที่เป็นบิดามารดาปู่ย่าตายายและลูกหลาน สามารถนำมาหักได้เป็นจำนวนตามสมควรและพิสูจน์ได้

2.) ค่าลดหย่อนสำหรับการจ่ายค่าเลี้ยงดูตามคำสั่งศาลในกรณีหย่าร้างกันหรือแยกทางกันตามกฎหมาย หรืออยู่ระหว่างขั้นตอนการหย่าหรือแยกทางกัน (alimony payments)

3.) ค่าลดหย่อนสำหรับการลงทุนสำหรับการก่อสร้างที่อยู่อาศัยแห่งใหม่
ประมวลรัษฎากรสนับสนุนบุคคลธรรมดาที่ลงทุนก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับให้เช่า

4.) ค่าลดหย่อนสำหรับการลงทุนในบริษัทผลิตภาพยนตร์ (Investment in Film Production)

การลงทุนข้อนี้ให้ประโยชน์ทางภาษีกับผู้ลงทุนในบริษัทผลิตภาพยนตร์ โดยให้นำค่าลงทุนไปหักออกจากเงินได้สุทธิที่ต้องนำไปเสียภาษี (net taxable income)

3.1.4.2 ค่าลดหย่อนที่นำหักในรูปแบบเครดิตภาษี ได้แก่

1.) ค่าลดหย่อนสำหรับที่อยู่อาศัย ได้แก่ รายจ่ายดอกเบี้ย รายจ่ายจากการปรับปรุงทรัพย์สิน

2.) ค่าลดหย่อนสำหรับเบี้ยประกันชีวิต (Life Insurance Premiums)

เบี้ยประกันชีวิตสำหรับกรมธรรม์ประกันชีวิต ที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป

3.) ค่าลดหย่อนสำหรับค่าดูแลบุตร ดูแลทำงานบ้าน และค่าการศึกษาบุตร

4.) ค่าลดหย่อนสำหรับการบริจาคให้การกุศลหรือบริจาคให้กับการเมือง

การบริจาคให้กับองค์การสาธารณกุศล และให้กับพรรคการเมือง สามารถนำหักลดหย่อนภาษีได้ ซึ่งหักได้เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประเภทของการบริจาคและประเภทขององค์กรที่รับบริจาค และผู้เสียภาษีต้องนำไปเสร็จรับเงินมาแนบกับแบบแสดงรายการ

การยกเว้นภาษี

การยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนี้

1. การยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้จำนวนขั้นต่ำ

1.1 การยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้ที่อยู่ในขั้นแรก (zero bracket)

1.2 การยกเว้นภาษีสำหรับเงินได้น้ำพักน้ำแรง (earned income exemption)

1.3 การยกเว้นภาษีสำหรับค่าจ้างขั้นต่ำ (minimum wage ceiling)

2. การยกเว้นภาษีสำหรับบุคคลบางประเภท เช่น คณะทูต ตัวแทนทูต กงสุล และตัวแทนกงสุล ซึ่งปฏิบัติตามหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ (reciprocal basis)⁸

3.1.5 อัตราภาษี

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา⁹ ที่ใช้จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นอัตราภาษีก้าวหน้าเพียงอัตราเดียว เพื่อสะท้อนขนาดครอบครัวของผู้เสียภาษี โดยใช้กับบุคคลธรรมดาไม่ว่าจะเป็นคนโสดหรือคู่สมรส เช่นเดียวกับประเทศไทย แต่แตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีอัตราภาษีหลายอัตราใช้กับบุคคลที่มีสถานะแตกต่างกัน อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ใช้จัดเก็บในประเทศฝรั่งเศสเป็นอัตราภาษีที่ใช้กับเงินได้จำนวน 1 ส่วน ซึ่งการใช้ระบบส่วนหารครอบครัวจะแบ่งเงินได้เป็นส่วน ๆ ก่อนที่จะนำไปคำนวณกับอัตราภาษี มีผลทำให้ลดความก้าวหน้าของอัตราภาษีเมื่อขนาดครอบครัวใหญ่ขึ้น ทำให้ภาระภาษีของหน่วยครอบครัวต่ำกว่าผู้เสียภาษีที่เป็นคนโสดซึ่งมีเงินได้เท่ากับหน่วยครอบครัว ก่อให้เกิดสิทธิพิเศษทางภาษีอากร (tax preference) กับหน่วยครอบครัวที่มีขนาดใหญ่

ผลของระบบส่วนหารครอบครัวที่ทำให้ลดความก้าวหน้าของอัตราภาษี เกิดจากความจงใจ มิใช่เหตุบังเอิญ ทั้งนี้เนื่องจากมีรากฐานความคิดที่ว่า การเพิ่มจำนวนสมาชิกในหน่วยครอบครัวแต่ละคน จะลดมาตรฐานการครองชีพของครอบครัวให้ต่ำลง และครอบครัวกับคนโสดที่มีรายได้เท่ากัน ไม่ควรเสียภาษีเท่ากัน จุดมุ่งหมายในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศฝรั่งเศส คือ จัดเก็บภาษีให้สัมพันธ์กับมาตรฐานการครองชีพ ดังนั้นระบบส่วนหารครอบครัวจึงพิจารณาทั้งผู้เสียภาษีและบุคคลที่ผู้เสียภาษีอุปถัมภ์ด้วย ทำให้ครอบครัวที่ร่ำรวยได้ประโยชน์จากการเพิ่มบุตรแต่ละคน มากกว่าครอบครัวที่ยากจน¹⁰

3.1.6 การยื่นแบบแสดงรายการและการคำนวณภาษี

⁸ Ibid., p.p.226-227.

⁹ ดูภาคผนวก ก.

¹⁰ Havard Law School, World Tax Series Taxation in France , p.866.

3.1.6.1 การยื่นแบบแสดงรายการ

ก่อนการสมรส ผู้ชาย และผู้หญิงจะยื่นแบบเสียภาษีในนามของตนเอง และรับผิดชอบภาษีของตน

ในปีที่ทำการสมรสจะมีการยื่นแบบแสดงรายการ 2 แบบแสดงรายการ คือ แบบแสดงรายการที่ยื่นในนามคู่สมรสแต่ละฝ่ายสำหรับเงินได้ของตนก่อนวันสมรส โดยคู่สมรสแต่ละฝ่ายจะเป็นผู้รับผิดชอบภาษีของตน กับแบบแสดงรายการสำหรับเงินได้ของสามีและเงินได้ของภริยาตั้งแต่วันสมรสจนถึงวันสิ้นปีภาษี โดยคู่สมรสจะต้องรับผิดชอบภาษีที่ต้องชำระร่วมกัน ซึ่งคู่สมรสจะได้ใบแจ้งหนี้ที่มีชื่อทั้งสองคน โดยคู่สมรสคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้ยื่นแบบแสดงรายการได้¹¹

ปีถัดจากปีที่ทำการสมรส ซึ่งสามีและภริยายังสมรสกันอยู่ โดยมีได้หย่าร้างหรือแยกทางกัน สามีจะมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว (head of household) สามีจะเป็นผู้รับผิดชอบภาษีสำหรับเงินได้ของครอบครัว คือ เงินได้ของสามี เงินได้ของภริยา และเงินได้ของบุตร ทั้งยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีของครอบครัว โดยหัวหน้าครอบครัวจะส่งแบบแสดงรายการ (tax declaration) ไปยังฝ่ายบริหารภาษีอากร (tax administration) ภายในวันที่ 1 มีนาคมของปีถัดไป โดยไม่ต้องคำนวณภาษีเอง แต่ฝ่ายบริหารภาษีอากรจะเป็นผู้คำนวณภาษีให้โดยจัดส่งใบแจ้งหนี้ภาษี (bill) ให้¹² สำหรับเงินได้ของภริยานั้น กฎหมายภาษีอากรบังคับให้นำเงินได้ของภริยานำมารวมกับเงินได้ของสามี โดยสามีจะเป็นผู้รับผิดชอบภาษีสำหรับเงินได้ของภริยา ในฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว ภริยาไม่สามารถเลือกคำนวณภาษีแยกต่างหากจากสามีได้ ในกรณีที่บุตรมีเงินได้ กฎหมายไม่บังคับให้นำเงินได้ของบุตรมารวมกับเงินได้ของบิดามารดา บุตรมีสิทธิเลือกเสียภาษีต่างหากจากบิดามารดาได้

หากสามีตาย เงินได้ครอบครัวที่ได้รับก่อนวันที่สามีตาย สามีจะเป็นผู้รับผิดชอบภาษีของครอบครัว หลังจากนั้นภริยาผู้เป็นหม้ายจะมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว จะเป็นผู้รับผิดชอบภาษีสำหรับเงินได้ของตนและเงินได้ของบุตร แต่ถ้าภริยาตาย สามีต้องนำเงินได้ของภริยาก่อนตายมารวมกับเงินได้ของตนและบุตร แล้วสามีเป็นผู้รับผิดชอบภาษีทั้งหมด

3.1.6.2 การคำนวณภาษี

วิธีการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศฝรั่งเศส เป็นดังนี้¹³
เงินได้พึงประเมินของครอบครัว

¹¹ Francis Lefebvre, France Business Law, Taxation Social Law , p.227.

¹² Ibid., p.223.

¹³ French Embassy in Washington, D.C , French Tax System available from [http : // www.info-france-usa.org/america/embassy/tax/FIT.htm](http://www.info-france-usa.org/america/embassy/tax/FIT.htm) : INTERNET.

หักด้วย ค่าใช้จ่ายของเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภท

ผลลัพธ์ เงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว

หักด้วย ค่าลดหย่อนสำหรับบุคคลธรรมดา

ผลลัพธ์ เงินได้สุทธิของครอบครัว

หารด้วย จำนวนส่วนครอบครัว

ผลลัพธ์ เงินได้สุทธิ 1 ส่วน

คำนวณกับอัตราภาษี

ผลลัพธ์ ภาษีที่ต้องชำระ 1 ส่วน

คูณด้วย จำนวนส่วนครอบครัว

ผลลัพธ์ ภาษีของครอบครัว

หักด้วย เครดิตภาษี

ผลลัพธ์ ภาษีสุทธิของครอบครัว

การคำนวณภาษีของคู่สมรสในประเทศฝรั่งเศสใช้ระบบส่วนหารครอบครัว (the family quotient system) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของระบบการเฉลี่ยเงินได้ (income splitting) กล่าวคือ เงินได้ของครอบครัวจะถูกแบ่งเป็นส่วน ๆ โดยจำนวนส่วนของครอบครัว (family quotient) จะสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในหน่วยครอบครัว หากจำนวนสมาชิกในหน่วยครอบครัวมีจำนวนมากขึ้น จำนวนส่วนก็จะเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนด้วย

เมื่อนำเงินได้สุทธิ (taxable income) ของสมาชิกในหน่วยครอบครัวมารวมกันทั้งหมด แล้วแบ่งออกเป็นส่วน ๆ จะได้เงินได้ที่ต้องเสียภาษี ต่อ 1 ส่วน เมื่อนำเงินได้ที่ต้องเสียภาษี จำนวน 1 ส่วนไปคำนวณตามอัตราภาษี จะได้จำนวนภาษีที่ต้องชำระ ต่อ 1 ส่วน ต่อจากนั้นนำภาษีที่ต้องชำระจำนวน 1 ส่วนคูณด้วยจำนวนส่วนทั้งหมด จะได้ภาษีของครอบครัวที่ต้องชำระ

ทุกกรณี สมาชิกซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว จะแบ่งเงินได้รวมกันของครอบครัวทั้งหมดออกเป็นส่วน ๆ ซึ่งโดยปกติ สมาชิกและคู่สมรสจะมีคนละ หนึ่งส่วน และบุตรแต่ละคน ๆ ละครึ่งส่วน (แต่บางกรณีบุตรมีจำนวน 1 ส่วน) การแบ่งเงินได้ออกเป็นส่วน ๆ นี้ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกของหน่วยครอบครัว มิได้ขึ้นอยู่กับว่า สมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบุตร หรือภริยา จะมีเงินได้หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากระบบส่วนหารครอบครัวมีสมมติฐานว่า ภาระด้านค่าใช้จ่ายทางการเงินนั้นเพิ่มขึ้นตามจำนวนสมาชิกในหน่วยครอบครัวที่เพิ่มขึ้น อันเป็นเหตุให้มาตรฐานการครองชีพของหน่วยครอบครัว (the standard of living of the unit) ลดลง ระบบส่วนหารครอบครัวจึงหารระบบที่ทำให้หน่วยที่มีมาตรฐานการครองชีพเท่ากัน เสียภาษีจำนวนเท่ากัน ดังนั้นการเก็บภาษีจากผู้ชายที่สมรสแล้ว จึงไม่เท่ากับผู้ชายที่เป็นโสดที่มีเงินได้เท่ากัน แต่จะ

เก็บภาษีจากผู้ชายที่สมรสแล้วเท่ากับผู้ชายที่เป็นโสดที่มีมาตรฐานการครองชีพเท่ากัน¹⁴

การรวมเงินได้ และการเฉลี่ยเงินได้ (Aggregation and Income Splitting)

สำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศฝรั่งเศส หน่วยครอบครัวเป็นหน่วยภาษี เนื่องจากหน่วยครอบครัวถือเป็นหน่วยเศรษฐกิจ (economic community) ดังนั้นเงินได้ของสมาชิกในหน่วยครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย สามี่ซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว ภริยาและบุตร จะถูกนำมารวมกันทั้งหมด โดยหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบภาษีของครอบครัว จากการที่ใช้อัตราภาษีแบบก้าวหน้าในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนั้นครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในหน่วยครอบครัวมาก จึงเสียภาษีมากกว่าครอบครัวที่มีสมาชิกในหน่วยครอบครัวน้อย จึงเกิดความไม่เป็นธรรมจากการใช้หลักการรวมเงินได้ของครอบครัวกับอัตราภาษีก้าวหน้า

เพื่อยับยั้งความไม่เป็นธรรมดังกล่าว จึงมีการใช้ทั้งหลักการรวมเงินได้และหลักการเฉลี่ยเงินได้ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศฝรั่งเศส กล่าวคือ ใช้หลักการรวมเงินได้ในกรณีนำเงินได้ของสมาชิกในหน่วยครอบครัวมารวมกัน ต่อจากนั้นก็นำหลักเฉลี่ยเงินได้มาใช้ โดยการแบ่งเงินได้ของสมาชิกในหน่วยครอบครัวทั้งหมดที่นำมารวมกัน แบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในหน่วยครอบครัว สมาชิกในหน่วยครอบครัวเพิ่มขึ้น จำนวนส่วนก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน เมื่อได้จำนวนเงินได้ของหนึ่งส่วนก็นำมาคำนวณกับอัตราภาษีก้าวหน้า จะได้ผลลัพธ์เป็นภาษีของเงินได้จำนวนหนึ่งส่วน และภาษีทั้งหมดของสมาชิกครอบครัว ก็คำนวณโดยนำภาษีของเงินได้จำนวนหนึ่งส่วน คูณกับจำนวนส่วนทั้งหมด ภาษีของครอบครัวที่ต้องชำระนี้ หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษี ระบบนี้เรียกว่า ระบบส่วนหารครอบครัว (the family-quotient system)¹⁵

การนำหลักการเฉลี่ยเงินได้เป็นจำนวนส่วน ๆ โดยจำนวนส่วนเพิ่มขึ้นตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้น เป็นแนวคิดที่ว่า มาตรฐานการครองชีพของครอบครัวจะลดลงตามจำนวนบุตรแต่ละคนที่เพิ่มขึ้น จุดประสงค์ของระบบส่วนหารครอบครัวคือ ต้องการให้มาตรฐานการครองชีพของหน่วยครอบครัวกับภาระภาษีสัมพันธ์กัน และให้เฉลี่ยเงินได้จากน้ำพักน้ำแรง (earned income) และเงินได้ที่มิใช่้ำพักน้ำแรง (unearned income)

การรวมเงินได้ของคู่สมรส (Aggregate Taxation of Spouse)

ภายใต้ระบบส่วนหารครอบครัวนี้ โดยหลักสามีมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว

¹⁴ Havard Law School, World Tax Series Taxation in France (Illinois : Commerce Clearing House, Inc., 1966), p.268.

¹⁵ Ibid., p. 862.

(head of household) ยกเว้นกรณีที่สามีไม่สามารถแสดงเจตนาได้ หรือไร้ความสามารถ หรือสาเหตุอื่น ๆ ภริยาก็จะมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวแทน¹⁶

หลักเกณฑ์ที่สามีซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบภาษีของตนและภริยานั้นใช้ตั้งแต่วันที่สมรส ภริยาจะไม่ต้องรับผิดชอบภาษีของตนเป็นการส่วนตัว เนื่องจากเงินได้ของภริยาจะถูกนำไปรวมกับเงินได้ของสามี แต่ก่อนการสมรสภริยายังคงต้องรับผิดชอบภาษีของตน

หากสามีและภริยายังสมรสกันและอยู่ร่วมกัน การรวมเงินได้ของสามีและภริยานั้นเป็นการบังคับ ไม่สามารถเลือกแยกคำนวณภาษีต่างหากจากกันได้ แต่หากสามีและภริยาได้หย่าขาดจากกัน หรือแยกกันอยู่ ภริยาแยกคำนวณภาษีต่างหากจากสามีในบางกรณีเท่านั้น¹⁷

การแยกคำนวณภาษีระหว่างคู่สมรส (Separate Taxation of Spouse)

โดยหลัก เงินได้ของสามีและภริยา จะบังคับให้นำมารวมกันเพื่อคำนวณภาษีของครอบครัว โดยสามีซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้รับผิดชอบภาษีของครอบครัว แต่มีข้อยกเว้นดังกรณีต่อไปนี้ที่เงินได้ของภริยานำไปคำนวณภาษีแยกต่างหากจากสามี¹⁸

1. ขณะสมรส ภริยาได้สงวนกรรมสิทธิ์ในสินส่วนตัว และสามีภริยาได้แยกกันอยู่

หลักเกณฑ์ข้อนี้ใช้เฉพาะกรณีชีวิตสมรสมีการแตกร้าง เช่น สามีใช้ชีวิตอยู่กับผู้หญิงอีกคนและบุตรในขณะที่ภริยาอยู่ต่างประเทศ ภริยาสามารถร้องขอให้แยกคำนวณเสียภาษีของตนต่างหากจากสามีได้

2. คู่สมรสอยู่ในขั้นตอนของการหย่าและกฎหมายให้แยกกันอยู่ (proceeding for divorce or separation)

3. คู่สมรสฝ่ายหนึ่งละทิ้งไปจากภูมิลำเนาของการสมรส (marital domicile) และคู่สมรสแต่ละฝ่ายมีแหล่งเงินได้แยกต่างหากจากกัน¹⁹

การรวมเงินได้ของบุตร

โดยหลักทั่วไป เงินได้ของครอบครัวไม่เพียงแต่นำเงินได้ของสามีและภริยามารวมกันเท่านั้น แต่ยังนำเงินได้ของบุตรมารวมเข้ากับหัวหน้าครอบครัวด้วย โดยภาษีของครอบครัว

¹⁶ Ibid., p. 268.

¹⁷ Ibid., p. 863.

¹⁸ Francis Lefebvre, France Business Law, Taxation Social Law , p.227.

¹⁹ Havard Law School, World Tax Series Taxation in France, p.268.

ครัวทั้งหมด หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้รับผิดชอบ บุตรไม่ต้องรับผิดชอบภาษีเป็นการส่วนตัว การนำเงินได้ของบุตรมารวมกับหัวหน้าครอบครัวนั้นไม่จำเป็นว่าบุตรนั้นได้รับการพึ่งพาด้วยการเลี้ยงดูทั้งหมดหรือบางส่วนจากบิดามารดาหรือไม่ก็ตาม บุตรที่หัวหน้าครอบครัวนำมาคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว มีหลักเกณฑ์ดังนี้²⁰

1. บุตรอายุต่ำกว่า 21 ปี
2. บุตรอายุต่ำกว่า 25 ปีในกรณีที่บุตรยังศึกษาอยู่
3. บุตรที่ทุพพลภาพ (invalid children) ไม่ว่าบุตรนั้นอายุเท่าใดก็ตาม
4. บุตรที่ถูกเกณฑ์ทหาร ไม่ว่าบุตรนั้นอายุเท่าใดก็ตาม

บุตรที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นถือเป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในหน่วยครอบครัวที่จะนำมาพิจารณาคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว ถ้าหากระหว่างศึกษาอยู่ บุตรถูกเกณฑ์ทหาร เป็นเหตุให้บุตรสำเร็จการศึกษาเมื่ออายุ 25 ปีหรือมากกว่า 25 ปี บุตรยังคงนำมาพิจารณาคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัวได้ตามระยะเวลาที่ใช้ไปในการเกณฑ์ทหาร²¹

บุตรตามหลักเกณฑ์ข้างต้น จะเป็นบุตรของหัวหน้าครอบครัว บุตรของคู่สมรสของหัวหน้าครอบครัว ไม่ว่าจะ เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นบุตรบุญธรรม หรือบุตรนอกสมรสแต่ได้รับการรับรองบุตรแล้วก็ตาม ก็จะมาพิจารณาว่าเข้าตามหลักเกณฑ์ข้างต้นหรือไม่ โดยหลักบุตรอายุตั้งแต่ 18 ปี ต้องเสียภาษีเช่นเดียวกับคนโสด แต่บุตรนั้นสามารถเลือกเสียภาษีเป็นส่วนหนึ่งของบิดามารดาได้จนกระทั่งอายุมากกว่าหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่กำหนดข้างต้น²²

หลักทั่วไป ภายใต้ระบบส่วนหารครอบครัว ผู้เสียภาษีที่เป็นโสด จะมีจำนวนเป็นหนึ่งส่วน หากสมรสแล้ว คู่สมรสจะมีจำนวนเป็นสองส่วน บุตรแต่ละคนจะมีจำนวนเป็นครึ่งส่วนหรือเป็นหนึ่งส่วน ซึ่งแล้วแต่กรณี²³

หลักเกณฑ์การแบ่งเงินได้ของครอบครัวออกเป็นจำนวนส่วน มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้²⁴

²⁰ Francis Lefebvre, France Business Law, Taxation Social Law, p.258.

²¹ Havard Law School, World Tax Series Taxation in France, p.863.

²² Ibid., p.269.

²³ Ibid., p.864.

²⁴ Francis Lefebvre, France Business Law, Taxation Social Law, p.258.

1. ผู้เสียภาษีที่เป็นคนโสด หรือผู้เสียภาษีที่หย่าร้างแล้ว หรือผู้เสียภาษีที่เป็นหม้าย โดยผู้เสียภาษีดังกล่าวไม่มีบุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว จะถือว่า มีจำนวน 1 ส่วน
 2. คู่สมรสที่ไม่มีบุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว จะถือว่า มีจำนวน 2 ส่วน
 3. ผู้เสียภาษีที่เป็นคนโสด หรือผู้เสียภาษีที่หย่าร้างแล้ว โดยผู้เสียภาษีดังกล่าวมีบุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว 1 คน จะถือว่า มีจำนวน 2 ส่วน
 4. คู่สมรสหรือผู้เสียภาษีที่เป็นหม้าย โดยผู้เสียภาษีดังกล่าวมีบุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว 1 คน จะถือว่า มีจำนวน 2 1/2 ส่วน
 5. ผู้เสียภาษีที่เป็นคนโสด หรือผู้เสียภาษีที่หย่าร้างแล้ว โดยผู้เสียภาษีดังกล่าวมีบุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว 2 คน จะถือว่า มีจำนวน 2 1/2 ส่วน
 6. คู่สมรส หรือผู้เสียภาษีที่เป็นหม้าย โดยผู้เสียภาษีดังกล่าวมีบุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว 2 คน จะถือว่า มีจำนวน 3 ส่วน
 7. ผู้เสียภาษีที่เป็นคนโสด หรือผู้เสียภาษีที่หย่าร้างแล้ว โดยผู้เสียภาษีดังกล่าวมีบุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว 3 คน จะถือว่า มีจำนวน 3 1/2 ส่วน
 8. คู่สมรส หรือผู้เสียภาษีที่เป็นหม้าย โดยผู้เสียภาษีดังกล่าวมีบุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว 3 คน จะถือว่า มีจำนวน 4 ส่วน
- บุตรที่มีคุณสมบัตินำไปคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัว ไม่ว่าจะ เป็นบุตรของผู้เสียภาษีที่เป็นคนโสด หรือของคู่สมรส หรือผู้เสียภาษีที่เป็นหม้าย หรือผู้เสียภาษีที่หย่าร้างแล้วตั้งแต่บุตรคนที่ 3 ที่เข้าคุณสมบัติ เป็นต้นไป จะถือว่า มีจำนวนคนละ 1 ส่วน²⁵
- สำหรับผู้เสียภาษีที่เป็นหม้ายที่รับผิดชอบเลี้ยงดูบุตรที่เกิดจากการสมรสกับคู่สมรสที่ตายไปแล้ว จะถือปฏิบัติต่อผู้เสียภาษีที่เป็นหม้ายนั้น เช่นเดียวกับคู่สมรสที่มีบุตรที่รับผิดชอบจำนวนเท่ากัน แต่ถ้าหากผู้เสียภาษีที่เป็นหม้ายที่รับผิดชอบบุตรที่ไม่ได้เกิดจากการสมรสกับคู่สมรสที่ตายไปแล้ว ผู้เสียภาษีที่เป็นหม้ายนั้นจะถูกปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้เสียภาษีที่เป็นคนโสดที่มีบุตรที่รับผิดชอบจำนวนเท่ากัน²⁶
- แต่มีหลักเกณฑ์พิเศษสำหรับกรณีบุตรที่เป็นบุคคลทุพพลภาพ โดยถือว่าบุตร

²⁵ Hugh J. Ault, Brian J. Arnold, Guy Gest and other, Comparative Income Taxation : A Structural Analysis (Netherland : Kluwer Law International, 1997), p.276.

²⁶ Harvard Law School ,World Tax Series Taxation in France, p. 865.

ที่เป็นบุคคลทุพพลภาพ จะถือว่ามีจำนวน 1 ส่วน

สถานะของผู้เสียภาษีให้พิจารณาจากวันที่ 1 มกราคม ของปีภาษี เช่น เงินได้ของปี ค.ศ.1964 ซึ่งจะต้องชำระในปี ค.ศ.1965 สถานะของผู้เสียภาษีจะพิจารณาในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1964 ในกรณีที่มีการสมรสระหว่างปี หรือมีบุตรในระหว่างปี สถานะของผู้เสียภาษีจะพิจารณาในวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ.1964 เช่น เงินได้ของปี ค.ศ.1964 ซึ่งจะต้องชำระในปี ค.ศ.1965 ปรากฏว่า มีการสมรสในระหว่าง ปี ค.ศ.1964 หรือมีบุตรในระหว่างปี ค.ศ.1964 จะพิจารณาสถานะของผู้เสียภาษีในวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ.1964

ก่อนที่จะใช้ the Finance Act of 1964 บุตรที่ทุพพลภาพนั้น บิดามารดามีสิทธิ นำมาคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัวโดยถือว่ามีจำนวนเป็น 1 ส่วนถ้าหากบุตรนั้น บรรลุนิติภาวะ แต่เมื่อใช้กฎหมายดังกล่าวแล้ว กฎหมายดังกล่าวให้ถือว่าบุตรมีจำนวนเป็น 1 ส่วน ไม่ว่าบุตรนั้นจะเป็นผู้เยาว์หรือบรรลุนิติภาวะแล้วก็ตาม ถ้าหากว่าบุตรนั้นได้รับการรับรองสถานะว่าเป็นคนทุพพลภาพตามประมวลกฎหมายครอบครัวและสวัสดิการสังคม

กรณีผู้หญิงที่เป็นคนโสดซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว นอกจากผู้หญิงนั้นจะมีสิทธิ นำบุตรที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์มาคำนวณภาษีตามระบบส่วนหารครอบครัวดังหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว ยังได้สิทธิที่จะนำพี่น้องที่ทุพพลภาพ พ่อแม่ (หรือคู่สมรสที่ตายไปแล้ว) ซึ่งถือเป็นผู้พึ่งพาอาศัย (dependent) นำมาหักลดหย่อนได้อีก หากเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประมวลรัษฎากรกำหนด

เนื่องจากระบบส่วนหารครอบครัว มีผลทำให้ผู้มีเงินได้สูงได้ประโยชน์จากการลดภาระภาษี สร้างความไม่เป็นธรรมแก่ผู้มีเงินได้ต่ำ ดังนั้นจึงมีการจำกัดผลประโยชน์ดังกล่าว โดยกำหนดให้คู่สมรสที่มีบุตรตั้งแต่คนที่ 3 เป็นต้นไป ไม่สามารถได้ลดภาษีเป็นจำนวน F 16,380 ต่อจำนวนครึ่งส่วน (สำหรับเงินได้ที่ได้รับในปี 1997)

หัวหน้าครอบครัว (Head of Household)

โดยหลักของระบบส่วนหารครอบครัว จะถือว่าสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว ยกเว้นกรณีสามีเป็นคนไร้ความสามารถ หรือไม่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าครอบครัว เนื่องจากความเจ็บป่วยทางกาย หรือทางจิต ภริยาก็จะมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวแทน

ในกรณีที่ผู้หญิงที่มีได้สมรส มีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว และมีญาติที่ต้องอุปถัมภ์ คือ บิดามารดา พี่น้องที่ทุพพลภาพ ผลประโยชน์ของระบบส่วนหารครอบครัวจะขยายไปถึงบุคคลดังกล่าวด้วย

3.1.7 ปัญหาการเสียภาษีเงินได้ของคู่สมรส

จากการที่ประเทศฝรั่งเศสใช้หน่วยครอบครัวเป็นหน่วยภาษี และคำนวณภาษีโดยใช้หลักระบบส่วนหารครอบครัว (family quotient system) ก่อให้เกิดปัญหาดังนี้

1. ประเทศฝรั่งเศสใช้ระบบส่วนหารครอบครัวเป็นหลักการคำนวณภาษี โดยมี บิดา มารดา และบุตร เป็นสมาชิกครอบครัว แล้วแบ่งเงินได้ของครอบครัวออกเป็นจำนวนส่วน โดยที่จำนวนส่วนจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับจำนวนบุตร และสถานภาพทางสมรสของผู้มีเงินได้ จำนวนส่วนดังกล่าวเป็นสัดส่วนที่วัดความสามารถของครอบครัวที่แตกต่างกันได้แท้จริงหรือไม่ และมีความยุ่งยากซับซ้อน
2. ทำให้ครอบครัวที่มีบุตรจำนวนมากได้ประโยชน์จากการคำนวณภาษีโดย หลักระบบส่วนหารของครอบครัว ครอบครัวที่มีรายได้สูงจะได้ประโยชน์จากการคำนวณภาษี มากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า
3. ทำให้คนโสดเสียเปรียบคนสมรสแล้ว ชัดกับหลักความเป็นกลางทางภาษี เนื่องจากการเฉลี่ยเงินได้ระหว่างคู่สมรสในกรณีไม่มีบุตร

3.2 การเสียภาษีเงินได้ของคู่สมรสที่มีได้ร่วมกันประกอบธุรกิจในประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2.1 ประวัติความเป็นมา

ก่อนปี ค.ศ.1948 ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยรัฐบาลกลาง ใช้ปัจเจกบุคคล (individual) เป็นหน่วยภาษี โดยให้บุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนโสด หรือคู่สมรส หมาย ใช้ อัตราภาษีเดียวกัน ซึ่งมีเพียงอัตราเดียวและเป็นอัตราภาษีก้าวหน้า จึงทำให้การสมรสมีความ เป็นกลางทางภาษี และคู่สมรสสามารถเลือกยื่นแบบรวมกันได้ โดยนำเงินได้ของคู่สมรสมา รวมกันเพื่อคำนวณภาษีของคู่สมรส ซึ่งมีผลทำให้คู่สมรสที่มีเงินได้รวมกันเสียภาษีมากกว่าคน โสด 2 คน ที่มีเงินได้เท่ากับเงินได้รวมของคู่สมรส ดังนั้นภาระภาษีของคู่สมรสจึงขึ้นอยู่กับ การกระจายเงินได้ระหว่างคู่สมรส

นอกจากนี้คู่สมรสซึ่งอาศัยอยู่ใน 8 มลรัฐที่รับเอากฎหมายสินสมรส (community property law) มาใช้ ซึ่งถือว่าการสมรสเหมือนการเป็นหุ้นส่วน และถือว่าคู่ สมรสแต่ละฝ่าย เป็นเจ้าของคนละกึ่งหนึ่งของเงินได้รวมกันของคู่สมรส²⁷ ได้แก่ มลรัฐ Arizona , California , Idaho , Louisiana , Nevada ,New Mexico , Texas และ Washington ระบบกฎหมายสินสมรสดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากประเทศสเปน อันแสดงให้เห็นถึงสิทธิเท่า เทียมกันระหว่างหญิงและชาย โดยให้คู่สมรสแต่ละฝ่ายเป็นเจ้าของเงินได้คนละกึ่งหนึ่งของเงิน ได้รวมของคู่สมรส แล้วให้แต่ละฝ่ายแยกยื่นแบบสำหรับเงินได้ส่วนของตน เรียกว่า income splitting ซึ่งสร้างประโยชน์ทางภาษีอากรให้กับคู่สมรสที่อาศัยอยู่ใน 8 มลรัฐนั้น²⁸ สำหรับมล

²⁷ Henry J. Aaron and Michael J. Boskin, The Economic of Taxation (Washington D.C. : The Brookings Instution ,1980) ,p.254.

²⁸ Harold M. Groves , Federal Tax Treatment of the Family (Washington D.C. : The Brookings Instution ,1963) , p. 60.

รัฐอื่นนอกจาก 8 มลรัฐดังกล่าว และรัฐบาลกลาง ใช้ Common Law มีรากฐานกฎหมายของประเทศอังกฤษ โดยถือว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของบุคคลเป็นของแต่ละบุคคลโดยเฉพาะ ขึ้นอยู่กับการที่คู่สมรสฝ่ายใดเป็นผู้ได้มาซึ่งเงินได้หรือทรัพย์สิน คู่สมรสฝ่ายที่เป็นผู้ได้มาเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์²⁹ ดังนั้นเงินได้ของคู่สมรส จึงขึ้นอยู่กับบทบาทว่าคู่สมรสฝ่ายใดเป็นผู้ได้รับเงินได้หรือทรัพย์สินมา ด้วยความแตกต่างของกฎหมายทรัพย์สิน จึงทำให้มีผลทางด้านภาษีอากร กล่าวคือ คู่สมรสที่อาศัยอยู่ในรัฐที่ใช้ระบบกฎหมายสินสมรส มีผลทำให้มีการกระจายเงินได้ และทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสอย่างละเท่า ๆ กัน เป็นเหตุให้คู่สมรสเสียภาษีเงินได้ต่ำกว่าคู่สมรสที่อาศัยในมลรัฐที่ใช้ระบบกฎหมาย Common Law ทั้งที่คู่สมรสมีเงินได้สุทธิเท่ากัน

จากผลความแตกต่างดังกล่าว ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาค ระหว่างมลรัฐที่มีความแตกต่างกันทางกฎหมายทรัพย์สิน และเมื่อมีการเพิ่มขึ้นของอัตราภาษี และความชันของอัตราภาษีที่เพิ่มขึ้น (ความก้าวหน้าที่เพิ่มขึ้นของอัตราภาษี) ยิ่งทำให้เพิ่มความไม่เป็นธรรม และความไม่เสมอภาคอย่างชัดเจนกับพลเมืองในมลรัฐต่าง ๆ ดังนั้นมลรัฐบางมลรัฐจึงนำเอากฎหมายสินสมรสมาใช้บัญญัติเป็นกฎหมายของมลรัฐตนเพื่อผลประโยชน์ทางภาษีอากรจากหลัก income splitting ให้กับพลเมืองตน จึงมีการเสนอการแก้ไขเพื่อกำจัดความไม่เสมอภาคดังกล่าว และการแพร่หลายของการรับเอากฎหมายสินสมรสมาใช้ในมลรัฐ โดยในปี ค.ศ. 1941 The House Ways and Means ได้เสนอให้มีการใช้หลักการรวมเงินได้ โดยให้คู่สมรสยื่นแบบรวมกัน (joint returns) แต่ข้อเสนอนี้ได้ถูกคัดค้านอย่างรุนแรงเนื่องจากการเพิ่มภาระภาษีให้กับมลรัฐที่ใช้กฎหมายสินสมรสและมลรัฐที่ใช้กฎหมาย Common Law ดังนั้นสภาองเกรสจึงได้บัญญัติ The Revenue Act of 1948 ขึ้นมาแก้ไขปัญหาค่าความไม่เสมอภาคระหว่างรัฐต่าง ๆ และควบคุมกฎหมายทรัพย์สินของรัฐ และเพื่อจุดประสงค์ในการจัดเก็บภาษีเงินได้ของรัฐบาลกลาง จากบทบัญญัตินี้ทำให้คู่สมรสกลายเป็นหน่วยภาษี

The Revenue Act of 1948 ได้สร้างหลักว่า คนโสด 2 คน ควรจ่ายภาษีเท่ากับคู่สมรส โดยคนโสดแต่ละคนมีเงินได้เท่ากับกึ่งหนึ่งของเงินได้รวมของคู่สมรส ดังนั้นช่วงเงินได้สุทธิในแต่ละชั้นของอัตราภาษีชั้นต่าง ๆ สำหรับคู่สมรสจะมีความกว้างเป็นสองเท่าของคนโสด ซึ่งเรียกว่า หลัก income splitting ผลกระทบของบทบัญญัตินี้ไม่ส่งผลกระทบต่อรัฐที่ใช้กฎหมายสินสมรส แต่ส่งผลให้รัฐที่มีได้ใช้กฎหมายสินสมรสได้ประโยชน์ลดภาษีลงมา³⁰

บทบัญญัติในปี ค.ศ. 1948 ในเรื่องหลัก income splitting มุ่งเน้นหลักความเป็นธรรมของคู่สมรสแต่ละคู่ที่มีเงินได้สุทธิเท่ากัน ต้องชำระภาษีเท่ากัน โดยถือคู่สมรสเป็นหน่วยภาษี เนื่องจากถือว่า เงินได้อันเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ได้ถูกนำมารวมเป็นกองกลาง ดังนั้นการวัดความสามารถที่ดีที่สุดจึงต้องวัดจากเงินได้รวมของคู่สมรส และเดิมครอบครัวใน

²⁹ Ibid. , p. 60.

³⁰ Henry J. Aaron , The Economic of Taxation , pp. 255-256.

ประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบไปด้วย สามีเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียว และมีภริยาและบุตรเป็นผู้พึ่งพาอาศัย หน่วยคู่สมรสจึงมีความเหมาะสมเป็นหน่วยภาษี³¹ แต่ได้ละทิ้งหลักความเป็นกลางทางภาษี เนื่องจากคนโสดที่มีเงินได้จำนวนหนึ่ง จะจ่ายภาษีจำนวนหนึ่ง แต่เมื่อคนโสดนี้สมรสแล้ว โดยคู่สมรสไม่มีเงินได้ ซึ่งเงินได้ยังเท่าเดิม แต่เขาจะจ่ายภาษีลดลง เพราะเงินได้ดังกล่าวถูกกระจายไปของคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้ จึงมีการพิจารณาว่า income splitting ไม่มีความเป็นธรรมสำหรับคนโสดที่ต้องรับภาระครอบครัวเช่นเดียวกับคู่สมรส ดังนั้นในปี ค.ศ.1951 สภาคองเกรสจึงได้บัญญัติอัตราภาษีเพิ่มขึ้นมาอีก 1 ประเภทอัตราใช้สำหรับคนโสดที่ต้องรับภาระครอบครัวที่มีผู้พึ่งพาอาศัย ซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว (head of household) ซึ่งอัตราภาษีประเภทนี้ทำให้บุคคลที่มีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวได้ประโยชน์ทางภาษีอากรประมาณครึ่งหนึ่งของผลประโยชน์ที่คู่สมรสได้รับจากหลัก income splitting

ในปี ค.ศ.1969 สภาคองเกรสได้บัญญัติ The Tax Reform Act of 1969 โดยกำหนดให้อัตราภาษีใหม่สำหรับคนโสด ทำให้คนโสดเสียภาษีสูงกว่าคู่สมรสไม่เกินกว่า 20 % ของภาษีของคู่สมรส แต่คู่สมรสรวมเงินได้เข้าด้วยกันและแบ่งเงินได้เป็นสองส่วนเท่ากัน แต่คำนวณภาษีตามประเภทอัตราใหม่คนละอัตรากับคนโสด แต่กฎหมายนี้มีผลทำให้คนโสด 2 คน ที่มาสมรสกัน จะชำระภาษีสูงขึ้น (marriage penalty)

3.2.2 หน่วยภาษี

บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ย่อมแสดงว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้หลักสัญชาติและหลักถิ่นที่อยู่ ในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และการที่กำหนดปัจเจกบุคคล (individual) เป็นผู้เสียภาษี เนื่องจากมีที่มาจากกฎหมายทรัพย์สิน เพราะว่าทรัพย์สินส่วนใหญ่ ปัจเจกบุคคลเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ (ยกเว้นนิติบุคคล) เงินได้จากทรัพย์สินก็ให้ประโยชน์กับปัจเจกบุคคล และปัจเจกบุคคลเท่านั้นที่ถูกจ้างแรงงานหรือเป็นผู้หาเงินได้ แต่ด้วยเหตุที่ว่า เงินได้นั้นไม่ได้ถูกบริโภคโดยบุคคลที่เป็นเจ้าของแต่ผู้เดียว³² ประกอบกับครอบครัวเป็นหน่วยสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด เพราะว่า เงินได้หรือทรัพย์สินแม้ว่าปัจเจกบุคคลจะเป็นผู้หาเงินได้หรือเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินก็ตาม แต่เงินได้นั้นถูกนำไปเป็นกองทุนของครอบครัว และครอบครัวเป็นผู้บริโภคเงินได้นั้น³³ อีกทั้งครอบครัวเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ในสังคมอีกด้วย จึงกำหนดให้หน่วยครอบครัว (สามีและภริยา)

³¹ Ibid. , p. 241.

³² Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition (Orland. : Harcourt Brance Jovanovich, Inc., 1982), pp.11-4 - 11-5.

³³ Ibid., p. 11-5.

เป็นหน่วยภาษี โดยพิจารณาได้จากใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 จัดเก็บภาษีเงินได้ของกลุ่มสมรสซึ่งยื่นแบบรวมกัน โดยคู่สมรสจะนำเงินได้ของทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะคู่สมรสจะมีเงินได้ฝ่ายเดียว หรือมีเงินได้ทั้งสองฝ่ายก็ตามมารวมกัน เป็นเงินได้ของกลุ่มสมรส แล้วไปคำนวณภาษีของกลุ่มสมรส โดยคู่สมรสจะรับผิดชอบภาษีร่วมกัน และภาระการเสียภาษีต้องมีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องหลักความสามารถในการเสียภาษีอีกด้วย

3.2.3 เงินได้พึงประเมิน

เงินได้พึงประเมิน (gross income) หมายถึง เงินได้ทุกประเภท ไม่ว่ามีแหล่งเงินได้จากที่ใดก็ตามหักเงินได้ที่ได้รับยกเว้นว่าไม่ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน และหมายรวมถึงเงินได้ดังต่อไปนี้³⁴

1. ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการให้บริการ รวมทั้งค่าธรรมเนียม , ค่านายหน้า และผลประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับนอกจากค่าจ้างประจำ หรือสิ่งอื่นในทำนองเดียวกัน
2. เงินได้พึงประเมินที่ได้รับจากการดำเนินธุรกิจ
3. ผลประโยชน์ที่ได้รับจากทรัพย์สิน
4. ดอกเบี้ย
5. ค่าเช่า
6. ค่าสิทธิ
7. เงินปันผล
8. ค่าเลี้ยงดูที่จ่ายให้กับคู่สมรสอันเนื่องมาจากการหย่าร้าง และค่าเลี้ยงดูอันเนื่องมาจากการแยกทางกัน
9. เงินที่ได้รับจากกรมธรรม์บำนาญ (annuities) คือ เงินได้ที่ได้รับการที่ผู้เอาประกันทำสัญญากับผู้รับประกันภัย ว่าผู้เอาประกันจะจ่ายเงินจำนวนหนึ่ง และผู้รับประกันจะจ่ายเงินเป็นรายเดือนให้กับผู้เอาประกันตามระยะเวลาที่กำหนด หรือ เมื่อผู้เอาประกันถึงแก่ความตาย
10. เงินได้ที่ได้รับการประกันชีวิต
11. เงินบำนาญ (pensions)
12. เงินได้ที่ได้รับการปลดเปลื้องหนี้สิน
13. เงินได้ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับแบ่งสรรจากการเป็นหุ้นส่วน
14. เงินได้ของผู้ตาย
15. เงินได้จากกองมรดก หรือจาก trust

³⁴ Ibid. , p. 9-2.

3.2.4 ค่าใช้จ่าย (Deduction)

ค่าใช้จ่ายที่สามารถนำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมินได้ ต้องบัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร หากประมวลรัษฎากรมิได้บัญญัติไว้ ค่าใช้จ่ายนั้นก็ไม่สามารถนำมาหักได้ ค่าใช้จ่ายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมิน (deduction for adjusted gross income)
2. ค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้ว (deduction from adjusted gross income) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายแบบรายการ (itemized deduction) หรือค่าใช้จ่ายแบบเหมาแล้วแต่กรณี และ ค่าลดหย่อนส่วนตัวสำหรับบุคคลธรรมดา³⁵

3.2.4.1 ค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมิน (Deduction for Adjusted Gross Income)

คือค่าใช้จ่ายที่ประมวลรัษฎากรกำหนดให้นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมิน ได้แก่³⁶

- 1.) ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินการค้าหรือธุรกิจ (Expenses of trade or business) โดยผู้มีเงินได้มิได้กระทำในฐานะลูกจ้าง รวมทั้งผลขาดทุนจากการดำเนินการค้าหรือธุรกิจก็สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ โดยนำหลักเกณฑ์ทางบัญชีมาใช้
- 2.) ค่าใช้จ่ายที่มีใช้มาจากการดำเนินธุรกิจ แต่เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับทรัพย์สินซึ่งถือครองเพื่อสร้างเงินได้ (Expenses for production of income) รวมทั้งผลขาดทุนที่มีใช้มาจากการดำเนินธุรกิจ แต่เป็นผลขาดทุนเกี่ยวกับการสร้างเงินได้ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปหรือเกิดขึ้นในระหว่างปีภาษี และ
 - 2.1) เป็นค่าใช้จ่ายที่มุ่งหวังเพื่อก่อให้เกิดหรือสะสมเงินได้
 - 2.2) เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการหรือ สงวนรักษา หรือบำรุงรักษาทรัพย์สินที่ถือครองไว้เพื่อก่อให้เกิดเงินได้ หรือ
 - 2.3) เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเสียภาษีหรือการคืนภาษี
 ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินการค้าหรือธุรกิจและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสร้างเงินได้นั้น สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายได้ จะต้องมิบัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากร ถ้าหากประมวลรัษฎากรมิได้กำหนดไว้ จะต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่มีลักษณะดังต่อไปนี้
 - (1.) เป็นค่าใช้จ่ายปกติ และ

³⁵ William H. Hoffman , James E. Smith and Eugene Willis, West's Federal Taxation: Individual Income Taxes (U.S. : West Publishing Company,1997), p.3-5.

³⁶ Prentice Hall Information Services, Prentice Hall 1988 Federal Tax Handbook (New Jersey : Prentice – Hall ,Inc.,1987) , p.103.

(2.) เป็นค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นในการดำเนินการค้าหรือธุรกิจ และ
 (3.) เป็นค่าใช้จ่ายจำนวนพอสมควร และ
 (4.) เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการค้าหรือธุรกิจโดยตรง หรือเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสร้างเงินได้

- (5.) ไม่เป็นรายจ่ายอันมีลักษณะเป็นการลงทุน
- (6.) ไม่มีลักษณะเป็นรายจ่ายส่วนตัว
- (7.) ไม่เกี่ยวกับเงินได้ที่ได้รับยกเว้นภาษี
- (8.) ไม่ขัดแย้งกับนโยบายของรัฐ

3.) ค่าใช้จ่ายที่ได้รับลดใช้คืนเกี่ยวกับการจ้างงาน
 4.) ค่าใช้จ่ายบางอย่างของช่างศิลป์ (artists)
 5.) ค่าใช้จ่ายสำหรับผลขาดทุนจากการขายหรือแลกเปลี่ยนทรัพย์สิน
 6.) ค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเสื่อมราคาในกรณีที่เป็นผู้เช่าตลอดชีวิต หรือผู้รับผลประโยชน์จากทรัสต์

7.) ค่าใช้จ่ายสำหรับเงินสมทบให้กับโครงการปลดเกษียณสำหรับเจ้าของกิจการคนเดียว (keogh plan)

8.) เงินสมทบที่จ่ายให้กับโครงการปลดเกษียณของบุคคลที่มีได้เป็นลูกจ้าง (individual retirement arrangement)

9.) เงินได้ที่ได้จากการแบ่งสรรจากเงินก้อนของโครงการปลดเกษียณ

10.) ค่าปรับเนื่องจากการถอนบัญชีออมทรัพย์หรือเงินฝากของกองทุนก่อนกำหนด

11.) ค่าเลี้ยงดูจากการหย่าร้าง

12.) ค่าใช้จ่ายบางอย่างในการปลูกป่าทดแทน

13.) ค่าชดเชยเสริมเนื่องจากการว่างงาน

3.2.4.2 ค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้ว

คือ ค่าใช้จ่ายนอกจาก ค่าใช้จ่ายที่หักออกจากเงินได้พึงประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

3.2.4.2.1 ค่าใช้จ่ายแบบรายการ (itemized deduction) หรือค่าใช้จ่ายแบบเหมา แล้วแต่กรณี

3.2.4.2.2 ค่าลดหย่อน (deduction for exemption)

3.2.4.2.1 ค่าใช้จ่ายแบบรายการ (itemized deduction)

ได้แก่ค่าใช้จ่ายอื่นที่กฎหมายกำหนดให้หักได้ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมิน และค่าลดหย่อน³⁷

ผู้เสียภาษีที่มีค่าใช้จ่ายแบบรายการรวมกันทั้งหมดมากกว่าค่าใช้จ่ายแบบเหมา (ทั้งค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติ และค่าใช้จ่ายแบบเหมาเพิ่มเติมรวมกัน) จึงจะมีสิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายแบบรายการ หากมีค่าใช้จ่ายแบบเหมาสูงกว่า ก็จะใช้ค่าใช้จ่ายแบบเหมา

โดยปกติค่าใช้จ่ายส่วนตัวนั้นไม่สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ ยกเว้นค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่ประมวลรัษฎากรกำหนด ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้³⁸

(1.) เป็นค่าใช้จ่ายที่มีจำนวนมากหรือผิดปกติเกินมาตรฐานค่าครองชีพของบุคคลธรรมดา และเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้สมัครใจ ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล และการสูญเสียอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุต่าง ๆ

(2.) เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อให้การสนับสนุนบุคคลบางกลุ่ม ตามเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สังคม หรือเป้าหมายอื่น ๆ ได้แก่ การบริจาคให้กับองค์กรที่กำหนดไว้ เช่น องค์กรทางด้านศาสนา องค์กรสาธารณกุศล องค์กรด้านวิทยาศาสตร์ องค์กรด้านการศึกษา หรือ องค์กรที่เป็นหน่วยงานรัฐบาล ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อวัตถุประสงค์ในการลงทุน ธุรกิจ หรือ เพื่อที่อยู่อาศัย

(3.) ภาษีที่จ่ายให้กับมลรัฐหรือภาษีท้องถิ่น

นอกจากนั้นค่าใช้จ่ายแบบรายการ ยังแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายแบบรายการย่อย (miscellaneous itemized deduction) ซึ่งได้แก่ค่าใช้จ่ายแบบรายการที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 67 และไม่ใช้ค่าใช้จ่ายตามมาตรา 62 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งค่าใช้จ่ายประเภทนี้สามารถหักได้เพียงยอดรวมของค่าใช้จ่ายแบบรายการย่อยในส่วนที่เกิน 2 % ของเงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้ว

3.2.4.2.2 ค่าใช้จ่ายแบบเหมา (Standard Deduction)

คือค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้ว โดยมีจำนวนที่คงที่ ไม่มีความสัมพันธ์กับเงินได้ แต่ขึ้นอยู่กับสถานภาพของผู้เสียภาษี และจะมีการปรับปรุงตามภาวะเงินเฟ้อในแต่ละปี โดยนำมาใช้แทน zero bracket amount ซึ่งใช้ตามกฎหมายภาษีอากรเดิม

³⁷ Ibid.

³⁸ Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition , pp. 4-16 -

ค่าใช้จ่ายแบบเหมา ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติ (the basic standard deduction) คือ ค่าใช้จ่ายแบบเหมาที่ผู้เสียภาษีทุกคนสามารถนำไปใช้ได้ทั้งจำนวน โดยมีจำนวนดังนี้

ค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติสำหรับปี 1999³⁹

คนโสด	\$4,300
คู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน	\$7,200
หม้ายฐานะพิเศษ	\$7,200
หัวหน้าครอบครัว	\$6,350
คู่สมรสแยกยื่นแบบแสดงรายการ	\$3,600

2. ค่าใช้จ่ายแบบเหมาเพิ่มเติม (the additional standard deduction) คือ ค่าใช้จ่ายแบบเหมาสำหรับผู้เสียภาษีที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป หรือผู้เสียภาษีที่เป็นคนตาบอด โดยมีจำนวนดังนี้

ค่าใช้จ่ายแบบเหมาเพิ่มเติมสำหรับปี 1999⁴⁰

คนโสด	\$1,050
คู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน	\$850
หม้ายฐานะพิเศษ	\$850
หัวหน้าครอบครัว	\$1,050
คู่สมรสแยกยื่นแบบแสดงรายการ	\$850

หากผู้เสียภาษีมีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปและเป็นคนตาบอดด้วยก็สามารถหักได้ทั้ง 2 จำนวน ผู้เสียภาษีมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาเพิ่มเติมสำหรับคู่สมรสที่มีอายุตั้งแต่ 65

³⁹ Internal Revenue Service , Standard Deduction available from
[http : // www.irs.gov/forms_pubs/pubs/p50105.htm](http://www.irs.gov/forms_pubs/pubs/p50105.htm) : INTERNET.

⁴⁰ Taxplanet Company , Standard Deduction available from
[http : // www.taxplanet.com/newtaxlaws/highlights99/standard99/standard99.html # ageblind](http://www.taxplanet.com/newtaxlaws/highlights99/standard99/standard99.html#ageblind) : INTERNET.

ปีขึ้นไป หรือเป็นคนตาบอด แต่ไม่มีสิทธิหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาเพิ่มเติมสำหรับผู้พึ่งพาอาศัย⁴¹
บุคคลที่ไม่มีสิทธิหักค่าใช้จ่ายแบบเหมา จะต้องหักค่าใช้จ่ายแบบรายการ คือ
บุคคลดังต่อไปนี้⁴²

1. คู่สมรสซึ่งใช้สิทธิเลือกแยกยื่นแบบแสดงรายการ โดยที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งหัก
ค่าใช้จ่ายแบบรายการ
2. คนต่างด้าวที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ หรือเป็นคนต่างด้าวที่มี 2 สถานภาพในระหว่างปี
ภาษี คำนิยามสำหรับคนต่างด้าวที่มี 2 สถานภาพ คือ เป็นทั้งคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ และเป็น
คนต่างด้าวที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในระหว่างปีภาษี
3. บุคคลที่ยื่นแบบภายในกำหนดเวลาน้อยกว่า 12 เดือน เนื่องจากการเปลี่ยน
รอบระยะเวลาบัญชี

3.2.5 ค่าลดหย่อน (Exemption)

ค่าลดหย่อน เป็นค่าใช้จ่ายแบบเหมา (standard deduction) ที่นำมาใช้แทน
ค่าใช้จ่ายแบบรายการ โดยเป็นมาตรการวัดความสามารถในการชำระภาษีของบุคคลธรรมดา
ในสภาวะการณ์หนึ่ง ๆ อีกทั้งยังสนับสนุนในกิจการบางอย่าง⁴³ โดยค่าลดหย่อนทุกประเภทมี
จำนวนเท่ากันคือ \$ 2,750 (สำหรับปี 1999)⁴⁴ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

- 3.2.5.1 ค่าลดหย่อนสำหรับผู้เสียภาษี (exemption for taxpayer)
- 3.2.5.2 ค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัย (exemption for dependents)

3.2.5.1 ค่าลดหย่อนสำหรับผู้เสียภาษี (Exemption for Taxpayer)

ค่าลดหย่อนสำหรับผู้เสียภาษี ได้แก่

- 1.1) ค่าลดหย่อนส่วนตัว
- 1.2.) ค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรส

⁴¹ Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition , p. 3-9.

⁴² Ibid.

⁴³ John L. Mikesell, Fiscal Administration Analysis and Application for the Public Sector 4 th ed., (U.S. : Wadsworth Publishing Company, 1995) , p.307.

⁴⁴ Webcrawler Company , Joint Returns available from
[http : // quicken.webcrawler.com/cms/viewers/article/taxes/8154](http://quicken.webcrawler.com/cms/viewers/article/taxes/8154) : INTERNET.

กรณีคู่สมรสยื่นแบบรวมกัน โดยทั้ง 2 ฝ่ายมีเงินได้ ถือว่าคู่สมรสแต่ละฝ่ายเป็นผู้เสียภาษี คู่สมรสแต่ละฝ่ายสามารถหักค่าลดหย่อนส่วนตัวได้ แต่ไม่สามารถหักค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรสของตนได้⁴⁵

กรณีคู่สมรสยื่นแบบรวมกันแต่คู่สมรสเพียงฝ่ายเดียวมีเงินได้ คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่มีเงินได้ คู่สมรสฝ่ายที่มีเงินได้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี สามารถหักค่าลดหย่อนส่วนตัว และค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรสของตน

การกำหนดสถานภาพการสมรสว่า คู่สมรสยังสมรสอยู่หรือแยกทางกันตามกฎหมาย หรือหย่าร้างกันตามขั้นตอนของการหย่าตามกฎหมาย ให้พิจารณาในวันสิ้นปีภาษี⁴⁶

กรณีคู่สมรสแยกยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี คู่สมรสแต่ละฝ่ายสามารถหักค่าลดหย่อนส่วนตัว แต่ไม่สามารถหักค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรสได้⁴⁷

3.2.5.2 ค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัย (Exemption for Dependents)

นอกจากค่าลดหย่อนส่วนตัวซึ่งผู้เสียภาษีสามารถนำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้ว ผู้เสียภาษียังสามารถนำค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยมาหักได้อีก และถึงแม้ผู้พึ่งพาอาศัยจะตายในระหว่างปีภาษี ผู้เสียภาษีก็สามารถหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยคนนั้นได้แต่ หลักเกณฑ์การหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยมีหลักเกณฑ์ที่ยูกยากและซับซ้อนกว่า ค่าลดหย่อนส่วนตัว

การหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัย มีหลักเกณฑ์ดังนี้⁴⁸

(1.) ผู้พึ่งพาอาศัย (dependents) เป็นพลเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงระยะเวลาหนึ่งเวลาใดในปีประติทิน

(2.) ผู้พึ่งพาอาศัยที่สมรสแล้ว ต้องไม่ยื่นแบบรวมกันกับคู่สมรส เว้นแต่ยื่นแบบรวมกันเพื่อขอคืนเงินภาษีหัก ณ ที่จ่าย หรือผู้พึ่งพาอาศัยและคู่สมรสไม่มีภาษีที่ต้องชำระตามแบบแสดงรายการ หรือเงินได้ของผู้พึ่งพาอาศัยกับคู่สมรสไม่ถึงเกณฑ์ต้องยื่นแบบแสดงรายการ

(3.) ผู้เสียภาษีกับผู้พึ่งพาอาศัยจะต้องมีความสัมพันธ์กันตามที่กำหนด

⁴⁵ Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition ,p.11-2.

⁴⁶ William H. Hoffman , James E. Smith and Eugene Willis, West's Federal Taxation: Individual Income Taxes , p.3 -10.

⁴⁷ Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition ,p.11-2.

⁴⁸ William H. Hoffman , James E. Smith and Eugene Willis, West's Federal Taxation: Individual Income Taxes , p.11-2.

ประมวลระบฎการได้กำหนดลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้พึ่งพาอาศัย ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(3.1) เป็นบุตรของผู้เสียหาย หรือเป็นลูกหลานซึ่งเป็นผู้สืบสันดานลงมาของผู้เสียหาย

(3.2) เป็นบุตรซึ่งเกิดจากคู่สมรสของตนกับคู่สมรสคนก่อน

(3.3) เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน หรือพี่น้องร่วมบิดาเดียวกันหรือพี่น้องร่วมมารดาเดียวกัน

(3.4) เป็นบิดาหรือมารดาของผู้เสียหาย หรือเป็นผู้สืบสันดานทางตรงขึ้นไปของผู้เสียหาย

(3.5) เป็นคู่สมรสคนใหม่ของบิดาหรือมารดาของผู้เสียหาย

(3.6) เป็นบุตรของพี่น้องของผู้เสียหาย

(3.7) เป็นพี่น้องของบิดาหรือมารดาของผู้เสียหาย

(3.8) เป็นบุตรเขย , พี่เขย , น้องเขย , สะใภ้ , พี่สะใภ้ , น้องสะใภ้ของผู้เสียหาย , บิดามารดาของคู่สมรสของผู้เสียหาย

(3.9) เป็นบุตรบุญธรรมของผู้เสียหาย โดยบุตรบุญธรรมสามารถนำมาหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยได้โดยใช้หลักเกณฑ์การเช่นเดียวกับบุตรแท้จริง

(3.10) หากบุคคลที่มีได้มีความสัมพันธ์กับผู้เสียหายดังข้อใดข้อหนึ่งตามข้อ (3.1) - (3.9) แต่เป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้เสียหาย และอาศัยอยู่ในบ้านของผู้เสียหายตลอดปีภาษี ก็ถือว่าเป็นผู้พึ่งพาอาศัยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้พึ่งพาอาศัย นำเอาความสัมพันธ์ทางสายเลือดหรือ ความสัมพันธ์กันอันเกิดจากการสมรสมาเป็นหลักเกณฑ์

ในกรณีที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้พึ่งพาอาศัยขัดแย้งกับกฎหมายท้องถิ่น ผู้เสียหายไม่สามารถหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยคนนั้นได้ แต่หลักเกณฑ์นี้ไม่ใช้กับกรณีที่ผู้พึ่งพาอาศัยคือบุตรของผู้เสียหาย

(4.) ผู้เสียหายต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูเกินกว่ากึ่งหนึ่งของค่าเลี้ยงดูในแต่ละปี นอกจากหลักเกณฑ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้พึ่งพาอาศัยที่นำมาพิจารณาแล้ว ยังต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องค่าเลี้ยงดูอีกด้วย กล่าวคือ ในระหว่างปี ประดิทินผู้เสียหายต้องจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับผู้พึ่งพาอาศัยเป็นจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่ง แต่หลักเกณฑ์ข้อนี้มีข้อยกเว้นคือ

(4.1) ในกรณีที่มิบุคคล 2 คนขึ้นไปจ่ายค่าเลี้ยงดูให้แก่ผู้พึ่งพาอาศัย โดยบุคคลเหล่านั้นทุกคนจ่ายค่าเลี้ยงดูไม่เกินกึ่งหนึ่งของค่าเลี้ยงดูทั้งหมด กรณีเช่นนี้ให้ถือว่า

บุคคลดังต่อไปนี้มีสิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัย⁴⁹

(4.1.1) บุคคลที่จ่ายค่าเลี้ยงดูเกิน 10% ของค่าเลี้ยงดูทั้งหมด และ

(4.1.2) มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้พึ่งพาอาศัย

ตามข้อ (3.) และ

(4.1.3) บุคคลทุกคนที่เข้าข้อ (4.1.1) และ ข้อ (4.1.2) ลงนามให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มที่หลักเกณฑ์กำหนดว่าจะไม่ใช่สิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยคนดังกล่าว และผู้เสียภาษีที่ใช้สิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยต้องนำแบบฟอร์มดังกล่าวไปแนบติดกับแบบแสดงรายการภาษีของตน

(4.2) ในกรณีที่บิดามารดาหย่าร้างกัน หรือแยกทางกันตามกฎหมายโดยบิดาและมารดาจ่ายค่าเลี้ยงดูบุตร ให้สันนิษฐานว่าบิดาหรือมารดาซึ่งเป็นผู้ปกครองเป็นผู้มีสิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับบุตร ถึงแม้ว่าบิดาหรือมารดาที่มีไม่ใช่เป็นผู้ปกครอง จะจ่ายค่าเลี้ยงดูเกินกว่ากึ่งหนึ่งก็ตาม ยกเว้นบิดาหรือมารดาที่เป็นผู้ปกครองลงนามให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรตามแบบฟอร์มที่กำหนดว่าจะไม่ใช่สิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับบุตรบิดาหรือมารดาที่มีได้เป็นผู้ปกครองจึงมีสิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับบุตรได้ โดยแนบแบบฟอร์มดังกล่าวกับแบบแสดงรายการภาษีของตน

(5.) ผู้พึ่งพาอาศัยต้องมีเงินได้พึงประเมิน น้อยกว่าค่าลดหย่อนส่วนตัวของผู้เสียภาษี (\$ 2,750 สำหรับปี 1999) แต่หลักเกณฑ์นี้ไม่ใช่ในกรณีผู้พึ่งพาอาศัยเป็นบุตร หรือบุตรของคู่สมรสกับคู่สมรสคนก่อนที่ยังศึกษาอยู่ หรือ อายุต่ำกว่า 19 ปี ในขณะที่สิ้นปีภาษี กล่าวคือ หากบุตรดังกล่าวมีเงินได้พึงประเมินมากกว่าค่าลดหย่อนส่วนตัว บิดามารดาก็สามารถหักค่าลดหย่อนสำหรับบุตรได้ หากเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้ออื่นครบถ้วน

เมื่อผู้มีเงินได้ใช้สิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัย ผู้พึ่งพาอาศัยนั้นไม่สามารถหักค่าลดหย่อนส่วนตัวได้ ในการยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ของตน

มีหลักเกณฑ์พิเศษที่ใช้กับ ค่าใช้จ่ายแบบเหมาและค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยที่ผู้เสียภาษีใช้สิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยในแบบแสดงรายการของตนดังนี้

ในกรณีที่ผู้พึ่งพาอาศัยยื่นแบบแสดงรายการของตนเอง และถูกผู้เสียภาษีใช้สิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยดังกล่าว ผู้พึ่งพาอาศัยไม่มีสิทธิหักค่าลดหย่อนสำหรับตน และผู้พึ่งพาอาศัยจะหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติของผู้พึ่งพาอาศัยโดยมีหลักเกณฑ์สำหรับปี 1999 ดังนี้⁵⁰

1. สามารถหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติได้เป็นจำนวน \$700 หรือเงินได้จากน้ำพักน้ำแรง (earned income) บวกด้วย \$250 แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่า ถ้าหากเงินได้นี้

⁴⁹ Ibid., p.11-4.

⁵⁰ Ibid., p.3-9.

พักน้ำแรงบวกด้วย \$250 มากกว่า \$700 ค่าใช้จ่ายแบบเหมาที่นำมาหักได้เท่ากับเงินได้น้ำพักน้ำแรงบวกด้วย \$250 แต่ไม่เกินค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติที่กำหนดไว้

ตัวอย่างเช่น ในปี 1999 A เป็นคนโสด มีเงินได้จากดอกเบี้ย \$780 และค่าจ้าง \$150 ไม่มีค่าใช้จ่ายแบบรายการ และบิดามารดาใช้สิทธิหักค่าลดหย่อน A ในฐานะเป็นผู้พึ่งพาอาศัย ดังนั้น A สามารถหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติได้เป็นจำนวน \$700 เนื่องจากจำนวน \$700 มากกว่า \$400 (\$150+ \$250) และจำนวน \$700 ไม่เกิน \$4,300 (จำนวนค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติสำหรับปี 1999)

2. สามารถหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาเพิ่มเติมได้ ตามจำนวนที่กำหนด ไม่มีการจำกัดจำนวนต่างกับค่าใช้จ่ายแบบเหมาปกติ

การยกเว้นค่าลดหย่อน (Phase-out of Exemption) เนื่องจากประมวลรัษฎากรมีเจตนาให้ผู้เสียภาษีที่มีฐานะดี ไม่ได้ประโยชน์จากเงินได้ขั้นแรกที่เสียภาษีในอัตราขั้นต่ำ จึงให้ผู้เสียภาษีที่มีเงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้ว (adjusted gross income) เกินจำนวนที่กำหนดดังต่อไปนี้ จะได้รับค่าลดหย่อนไม่เต็มจำนวน⁵¹

<u>สถานภาพการเสียภาษี</u>	<u>จำนวนเงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้วที่ถูกลดจำนวนค่าลดหย่อน</u>
คู่สมรสแยกยื่นแบบแสดงรายการ	\$94,975
คนโสด	\$126,600
หัวหน้าครอบครัว	\$158,300
คู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน	\$189,950
หม้ายฐานะพิเศษ	\$189,950

3.2.6 อัตราภาษี

ก่อนปี ค.ศ.1948 ประมวลรัษฎากรกำหนดอัตราภาษีที่ใช้กับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพียงประเภทอัตราภาษีเดียว ซึ่งเป็นอัตราก้าวหน้า แต่สภาองเกรสได้ยอมรับในสภาวะพิเศษของผู้เป็นหม้าย หรือคนโสดซึ่งต้องรับผิดชอบครอบครัว จึงได้เปลี่ยนอัตราภาษีที่ใช้อยู่ประเภทอัตราเดียว มาเป็นอัตราภาษี 4 ประเภท⁵² และเป็นอัตราก้าวหน้า ซึ่งการพิจารณาใช้ประเภทอัตราภาษีเป็นไปตามสถานภาพทางครอบครัว (family situation)

⁵¹ Ibid., p.3-15.

⁵² ดูภาคผนวก ข.

ดังนี้

3.2.6.1 อัตราภาษีประเภท X (rate schedule X)

3.2.6.2 อัตราภาษีประเภท Y-1 (rate schedule Y-1)

3.2.6.3 อัตราภาษีประเภท Y-2 (rate schedule Y-2)

3.2.6.4 อัตราภาษีประเภท Z (rate schedule Z)

การยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีขึ้นอยู่กับสถานภาพของผู้เสียภาษีว่าเป็นคนโสด คู่สมรส หัวหน้าครอบครัว หรือหม้ายฐานะพิเศษ เนื่องจากอัตราภาษีแต่ละประเภทใช้กับบุคคลในสถานภาพต่าง ๆ กัน ดังนี้

3.2.6.1 อัตราภาษีประเภท X (Rate Schedule X)

เป็นอัตราภาษีที่ใช้กับคนที่มีได้สมรส คือคนโสดที่ยังมีได้สมรส หรือคู่สมรสที่แยกทางหรือหย่าร้างแล้ว โดยไม่มีคุณสมบัติเป็นผู้เสียภาษีตามอัตราภาษีประเภทอื่น ซึ่งเป็นอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บกับคู่สมรสที่ส่งรองลงมาจากรัตราภาษีประเภท Y-2

การพิจารณาว่าเป็นคนที่มีได้สมรส ให้พิจารณาจากวันสุดท้ายของปีภาษี ว่า ผู้เสียภาษีมิได้ทำการสมรส หรือได้แยกทางกันกับคู่สมรสตามกฎหมายภายใต้ขั้นตอนของการหย่าหรือแยกทางกัน ถ้าหากผู้เสียภาษีได้หย่ากันเพื่อวัตถุประสงค์เพียงต้องการยื่นแบบในฐานะคนที่มีได้สมรสเท่านั้น และในช่วงเวลาที่หย่าผู้เสียภาษีมีเจตนาและได้สมรสใหม่ในปีถัดไป คู่สมรสทั้งสองฝ่ายจะต้องยื่นแบบในฐานะคนสมรสแล้ว ซึ่งมีทั้งกรณีคู่สมรสยื่นแบบรวมกันและกรณีคู่สมรสแยกยื่นแบบ ซึ่งแล้วแต่หลักเกณฑ์ที่กำหนดดังจะได้กล่าวต่อไป

ด้วยเหตุผลที่แต่เดิมคู่สมรสได้รับประโยชน์จาก income splitting ในทุกกรณี ไม่ว่าจะระดับเงินได้หรือจำนวนสมาชิกในครอบครัวจะเป็นเท่าใดก็ตาม ดังนั้นผู้เสียภาษีที่เป็นคนโสด จึงโต้แย้งว่า การยื่นแบบรวมกันของคู่สมรสไม่มีความเป็นธรรม เนื่องจากผู้ชายที่สมรสแล้วแต่ไม่มีบุตร มี เงินได้สุทธิ \$ 100,000 ต่อปี มีความสามารถในการชำระภาษีเท่ากับผู้ชายที่เป็นคนโสดซึ่งมีเงินได้สุทธิเท่ากัน แต่ผู้ชายที่สมรสแล้วจะได้ประโยชน์จากการยื่นแบบรวมกับภริยาทำให้ชำระภาษีต่ำกว่าผู้ชายที่เป็นโสด อีกทั้งยังโต้แย้งว่า ค่าใช้จ่ายของคนโสดยังสูงกว่าคนสมรสแล้วอีกในบางกรณี เพราะการสมรสทำให้มีการประหยัดจากการใช้สิ่งของร่วมกันของคู่สมรส⁵³

ดังนั้นในปี ค.ศ.1970 สภาองเกรส จึงกำหนดให้คนโสดที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าครอบครัว ใช้อัตราภาษีประเภท X ซึ่งเป็นอัตราภาษีที่ต่ำกว่าอัตราภาษีประเภท Y-2

⁵³ Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition ,p.11-8.

แต่ภาษีที่คำนวณได้ของอัตราภาษีประเภท X กับอัตราภาษีประเภท Y-2 สำหรับเงินได้สุทธิจำนวนเท่ากันจะมีส่วนต่างเพียงเล็กน้อย

จากส่วนต่างดังกล่าวข้างต้น ทำให้คนโสด 2 คนที่มีเงินได้สุทธิเท่ากับคู่สมรสทั้งสองฝ่ายรวมกัน จ่ายภาษีต่ำกว่าคู่สมรส เท่ากับว่าการสมรสเป็นการเพิ่มภาระภาษี ภาษีที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องจากการสมรส (marriage penalty) เป็นการไม่สนับสนุนให้คนอยู่ร่วมกันโดยมิได้สมรสกันตามกฎหมาย แต่จะไม่เกิดภาษีที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการสมรสในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายเดียวมีเงินได้ และคู่สมรสยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน โดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 ในทางตรงกันข้ามกลับให้ประโยชน์ทำให้คู่สมรสฝ่ายเดียวที่มีเงินได้นั้นเสียภาษีต่าง⁵⁴

3.2.6.2 อัตราภาษีประเภท Y-1 (rate schedule Y-1)

เป็นอัตราภาษีที่ใช้กับคู่สมรส ซึ่งยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน ไม่ว่าจะคู่สมรสฝ่ายเดียวหรือคู่สมรสทั้งสองฝ่ายเป็นผู้มีเงินได้ โดยมีผลทำให้เกิดประโยชน์แก่คู่สมรสเนื่องจากเป็นอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บภาษีกับผู้เสียภาษีต่ำที่สุด และการที่คู่สมรสใช้อัตราภาษีประเภทนี้ มิใช่บังคับ แต่เป็นสิทธิที่ให้คู่สมรสสามารถเลือกยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันโดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 เพื่อประโยชน์ทางภาษีแก่คู่สมรสเอง ถ้าหากคู่สมรสไม่เลือกเช่นนี้ ก็ต้องแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษี ซึ่งใช้อัตราภาษีประเภท Y-2

สถานภาพการสมรส (marital status) จึงมีความสำคัญว่าผู้เสียภาษีจะต้องยื่นแบบแสดงรายการในฐานะเป็นคนสมรสแล้วหรือไม่ ซึ่งหากเป็นคนสมรสแล้วก็ต้องยื่นแบบตามอัตราภาษีประเภท Y-1 หรืออัตราภาษีประเภท Y-2 ขึ้นอยู่กับว่ามีคุณสมบัติตามอัตราภาษีประเภท Y-1 หรืออัตราภาษีประเภท Y-2 ถ้าหากคู่สมรสมีคุณสมบัติทั้ง 2 ประเภทอัตราภาษี คู่สมรสมีสิทธิเลือกยื่นแบบรวมกันโดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 หรือเลือกแยกยื่นแบบโดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-2 เนื่องจากหลักทั่วไปที่กำหนดว่า ถ้าผู้มีเงินได้มีสถานะการยื่นแบบเพื่อเสียภาษีมากกว่า 2 สถานะ ผู้เสียภาษีมีสิทธิเลือกเสียภาษีตามสถานะใดก็ได้ อันทำให้เสียภาษีต่ำที่สุด⁵⁵

การสมรสหมายความว่า ชายและหญิงสมรสกันในฐานะสามีภรรยาโดยถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น

ก่อนปี ค.ศ.1948 อัตราภาษีมีเพียงอัตราภาษีประเภทเดียวที่ใช้จัดเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีทุกคน แต่เนื่องจาก 8 มลรัฐ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ Arizona , California , Idaho , Louisiana , Nevada , New Mexico , Texas และ Washington ใช้ระบบกฎหมายสิน

⁵⁴ Ibid., pp. 11-8 – 11-9.

⁵⁵ Internal Revenue Service , Filing Status available from

สมรส ซึ่งระบบกฎหมายสินสมรสถือว่า เงินได้ที่หามาได้โดยคู่สมรสไม่ว่าฝ่ายใดก็ตาม เป็นทรัพย์สินร่วมกันของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายโดยอัตโนมัติ ซึ่งคู่สมรสแต่ละฝ่ายจะได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินคนละกึ่งหนึ่ง โดยไม่ต้องแบ่งทรัพย์สินทันที⁵⁶ จึงมีผลให้คู่สมรสซึ่งอาศัยอยู่ใน 8 มลรัฐนี้ สามารถนำเงินได้ของทั้ง 2 ฝ่าย มารวมกันแล้วเฉลี่ยเป็นเงินได้ 2 ส่วน จำนวนเท่า ๆ กัน เพื่อคู่สมรสแต่ละฝ่ายจะไปยื่นแบบแสดงรายการของแต่ละคน ดังนั้นสามีและภริยาจึงรับผิดชอบเสียภาษีเท่ากันไม่ว่าจะยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันหรือแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษี และเนื่องจากอัตราภาษีที่ใช้เป็นอัตราภาษีก้าวหน้า จึงทำให้อัตราภาษีสุดท้าย (marginal rates) ต่ำกว่า คู่สมรสซึ่งอาศัยอยู่ในมลรัฐนอกจาก 8 มลรัฐดังกล่าว ซึ่งใช้ระบบกฎหมาย Common Law ทั้ง ๆ ที่คู่สมรสซึ่งอาศัยอยู่ในมลรัฐที่ใช้ระบบกฎหมายสินสมรสกับคู่สมรสซึ่งอาศัยอยู่ในมลรัฐที่ใช้ระบบ Common Law มี เงินได้สุทธิที่ต้องเสียภาษีเท่ากัน⁵⁷

ด้วยประโยชน์จากระบบกฎหมายสินสมรส ทำให้หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 หลายมลรัฐที่ใช้ระบบ Common Law รับเอาระบบกฎหมายสินสมรสมาใช้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองที่อาศัยอยู่ในรัฐของตน เพื่อให้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นไปด้วยความเสมอภาค สภาkongkerสจึงนำประโยชน์ของการเฉลี่ยเงินได้มาใช้กับมลรัฐที่ใช้ ระบบ Common Law โดยให้คู่สมรสทั้งสองฝ่ายยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน (joint return) โดยใช้อัตราภาษีสำหรับกรณีคู่สมรสยื่นแบบรวมกัน ซึ่งก็คือ อัตราภาษีประเภท Y-1⁵⁸

แต่ปัจจุบันมิได้ใช้ระบบ income splitting แล้ว เพราะในปี ค.ศ.1948 สภาkongkerสได้เพิ่มอัตราภาษีประเภทอื่นขึ้นมาสำหรับบุคคลที่มีสถานภาพต่างกัน โดยคู่สมรสที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันจะใช้อัตราภาษีประเภท Y-1⁵⁹ แต่อัตราภาษีประเภท Y-1 ก็สืบแนวความคิดมาจาก income splitting จะเห็นได้จากชั้นเงินได้สุทธิของแต่ละอัตราภาษี จะมีความกว้างประมาณ 2 เท่า ของชั้นเงินได้สุทธิในชั้นอัตราภาษีเดียวกันกับอัตราภาษีประเภท Y-2 ซึ่งสามีภริยามีสิทธิยื่นแบบรวมกันได้โดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 ได้ ถึงแม้ว่าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งจะไม่มีเงินได้หรือไม่มีค่าใช้จ่าย (deduction) ก็ตาม แต่คู่สมรสไม่สามารถยื่นแบบรวมกันได้ ถ้าเข้าหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้⁶⁰

⁵⁶ Stephan R. Leimberg, James F. Ivers and Martin J. Satinsky, Federal Income Tax Law (Boston : Warren Gorham Lamont, 1993), p.2-6.

⁵⁷ Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition ,p.11-6.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Cornell University , US Code : Title 26, Section 6013 available from

<http://www.4.law.cornell.edu/uscode/26/6013.html> : INTERNET.

1. คู่สมรสขาดจากการสมรสกัน กล่าวคือ หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ตามกฎหมาย ก่อนหรือในวันสุดท้ายของปีภาษี หรือในระหว่างปีภาษี คู่สมรสฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย

2. คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่าย เป็นคนต่างด้าวที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ ไม่ว่าจะขณะใดขณะหนึ่งในระหว่างปีภาษี เว้นเสียแต่ว่า ได้เลือกนำเงินได้ทั้งหมดทุกแหล่งเงินได้ของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายมารวมกันยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน ซึ่งการเลือกเช่นนี้เพิกถอนไม่ได้

3. คู่สมรสมีปีภาษีต่างกัน ยกเว้นในกรณีที่วันเริ่มต้นปีภาษีเป็นวันเดียวกัน แต่วันสุดท้ายของปีภาษีต่างกัน อันเนื่องมาจากคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตาย

การอนุญาตให้ ผู้เป็นหม้ายฐานะพิเศษ ยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันกับคู่สมรสที่ถึงแก่ความตาย ได้มีเงื่อนไขว่า หม้ายนั้นมิได้สมรสใหม่จนถึงวันสิ้นปีของปีที่คู่สมรสถึงแก่ความตาย

4. กรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายตาย ทำให้การยื่นแบบแสดงรายการต้องไปเกี่ยวข้องกับทายาท โดยผู้จัดการมรดก หรือผู้จัดการผลประโยชน์ เป็นผู้ยื่นแบบแสดงรายการ ยกเว้นกรณีคู่สมรสฝ่ายเดียวตาย การยื่นแบบแสดงรายการรวมกันของคู่สมรสนั้น หม้ายฐานะพิเศษ (surviving spouse) เป็นผู้ยื่นแบบแสดงรายการ และทายาทไม่ถึงเกณฑ์ต้องยื่นแบบแสดงรายการสำหรับปีภาษีนั้น

สภาอัยการกำหนดให้ ผู้เป็นหม้ายฐานะพิเศษ สามารถใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 ได้ในปีที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย และเป็นเวลา 2 ปีถัดจากปีที่คู่สมรสถึงแก่ความตาย ถ้าหากว่า ผู้เป็นหม้ายฐานะพิเศษนั้น มีบุตร หรือบุตรอันเกิดจากคู่สมรสซึ่งถึงแก่ความตาย กับคู่สมรสคนก่อน อาศัยอยู่ในบ้านกับผู้เป็นหม้ายฐานะพิเศษโดยบุตรดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้พึ่งพาอาศัยของผู้เป็นหม้ายฐานะพิเศษ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการยอมรับของสภาอัยการว่า ความตายของคู่สมรสฝ่ายหนึ่งสร้างความลำบากทางเศรษฐกิจให้กับคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ซึ่งต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูบุตร แต่ฐานะพิเศษของหม้ายดังกล่าว จะสิ้นสุดลงโดยอัตโนมัติทันทีหลังจากพ้นกำหนดเวลา 2 ปีถัดจากปีที่คู่สมรสถึงแก่ความตาย หรือคู่สมรสซึ่งมีชีวิตอยู่สมรสใหม่ในระหว่าง 2 ปีนั้น หรือบุตรของคู่สมรสซึ่งถึงแก่ความตายกับคู่สมรสคนก่อน หากคุณสมบัติเป็นผู้พึ่งพาอาศัยของหม้ายฐานะพิเศษ⁶¹

เช่น ในปี ค.ศ. 1991 ภริยาของผู้เสียภาษีถึงแก่ความตาย ผู้เสียภาษีมียุติบัตรอายุ 14 ปีซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้พึ่งพาอาศัยของผู้เสียภาษี ในปี ค.ศ.1991 ผู้เสียภาษีสามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันกับภริยาโดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 และได้สิทธิหักค่าลดหย่อนส่วนตัว ค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรส และค่าลดหย่อนสำหรับบุตร สำหรับในปี ค.ศ. 1992-1993

⁶¹ Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition ,p.11-6.

ผู้เสียภาษียังคงใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 ได้อีก และสามารถหักค่าลดหย่อนส่วนตัว และค่าลดหย่อนสำหรับบุตร แต่ไม่สามารถหักค่าลดหย่อนสำหรับคู่สมรสได้⁶²

มีบางกรณีที่คนโสดทั้งสองคนซึ่งอยู่ด้วยกันโดยมิได้สมรสซึ่งใช้อัตราภาษีประเภท X เสียภาษีต่ำกว่าคู่สมรสซึ่งยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน ซึ่งใช้อัตราภาษีประเภท Y- 1 ทั้ง ๆ ที่คู่สมรสกับคนโสดมีเงินได้สุทธิเท่ากัน⁶³

หากคู่สมรสเลือกยื่นแบบรวมกัน คู่สมรสต้องแสดงเงินได้ ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน และเครดิตภาษีของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย เพื่อคำนวณภาษีของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ซึ่งภาษีที่เกิดขึ้นจากการยื่นแบบรวมกันนี้ คู่สมรสต้องรับผิดชอบภาษีรวมกัน

3.2.6.3 อัตราภาษีประเภท Y-2 (rate schedule Y-2)

เป็นอัตราภาษีที่ใช้กับคู่สมรสที่เลือกแยกยื่นแบบแสดงรายการ หรือคู่สมรสที่ไม่สามารถยื่นแบบรวมกันตามมาตรา 6013 แห่ง IRC และเป็นอัตราภาษีสูงที่สุด

ประมวลรัษฎากรอนุญาตให้คู่สมรสสามารถแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษีในบางกรณี ซึ่งคู่สมรสที่แยกกันอยู่ แต่มิได้หย่ากันตามกฎหมายหรือแยกทางกันตามกฎหมาย เนื่องจากตกลงกันไม่ได้ในเรื่องการเงิน หรือเรื่องอื่น จึงไม่ประสงค์จะยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันถึงแม้จะให้ประโยชน์ทางภาษีก็ตาม เพราะเห็นว่า การยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน คู่สมรสทั้งสองฝ่าย จะต้องร่วมกันรับผิดชอบภาษีของทั้งสองฝ่าย อันถือเป็นหนี้ร่วมตามกฎหมาย ซึ่งมีจำนวนมากกว่าภาษีของคู่สมรสแต่ละฝ่ายโดยไม่เต็มใจ⁶⁴

เหตุผลบางประการที่คู่สมรสแยกยื่นแบบแสดงรายการ คือ

1. คู่สมรสฝ่ายหนึ่งไม่ต้องการให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งทราบเกี่ยวกับการเงินของตน
2. คู่สมรสไม่ต้องการร่วมรับผิดชอบในปัญหาภาษีจากการยื่นแบบรวมกัน
3. คู่สมรสที่แยกกันอยู่ แต่ยังไม่ได้หย่าหรือแยกทางกันตามกฎหมาย โดยคู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์จากค่าใช้จ่ายบางอย่าง เช่น ค่ารักษาพยาบาล ทำให้เสียภาษีต่ำกว่าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งไม่ได้รับประโยชน์ดังกล่าว หากแยกยื่นแบบแสดงรายการ⁶⁵

ถ้าหากคู่สมรสเลือกแยกยื่นแบบแสดงรายการ คู่สมรสแต่ละฝ่ายจะแสดงเงินได้ ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน เครดิตภาษี แล้วคำนวณภาษีที่เกิดขึ้น และรับผิดชอบภาษีเฉพาะของตน

⁶² Ibid., p.11-7.

⁶³ Stephan R. Leimberg, Federal Income Tax Law, p.2-7.

⁶⁴ Ibid., p.11-9.

⁶⁵ William L. Raby and Victor H. Tidwell, Introduction to Federal Taxation (New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1987), p.4-17.

และหากคู่สมรสฝ่ายหนึ่งหักค่าใช้จ่ายแบบรายการ คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องหักค่าใช้จ่ายแบบรายการ จะเลือกหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาไม่ได้

3.2.6.4 อัตราภาษีประเภท Z (rate schedule Z)

เนื่องจากเดิมมีการขยายประโยชน์ภาษีอากรจาก income splitting ให้กับคู่สมรสเท่านั้น ดังนั้นหัวหน้าครอบครัวที่มีภาระด้านการเงินจากการจ่ายค่าเลี้ยงดูให้กับผู้พึ่งพาอาศัย จึงควรได้รับประโยชน์ทางภาษีอากรบางส่วน⁶⁶

ในปี ค.ศ.1951 สภาคองเกรสถูกเรียกร้องให้ขยายผลประโยชน์ในเรื่อง income splitting ไปยังทุกหน่วยครอบครัว จึงมีการประนีประนอมโดยเพิ่มอัตราภาษีประเภท Z ให้กับผู้เสียภาษีที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าครอบครัว (head of household)⁶⁷

อัตราภาษีประเภท Z เป็นอัตราภาษีที่ต่ำกว่า อัตราภาษีประเภท X เป็นอัตราภาษีที่ให้ประโยชน์ในการประหยัดการชำระภาษี ประมาณ 50 % ของประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้อัตราภาษีประเภท Y-1

คุณสมบัติของหัวหน้าครอบครัวที่ใช้อัตราภาษีประเภท Z มีลักษณะดังต่อไปนี้⁶⁸

1. ในขณะที่สิ้นปีภาษี ผู้เสียภาษีไม่จัดเป็นผู้เสียภาษีประเภทคู่สมรส หรือหม้ายฐานะพิเศษ (surviving spouse) แต่มีข้อยกเว้นว่า คู่สมรสที่แยกกันอยู่ตามลำพังสามารถใช้อัตราภาษีประเภท Z ได้ และผู้เสียภาษีที่สมรสกับคนต่างด้าวที่ไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาบางกรณีก็ถือว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว
2. ผู้เสียภาษีต้องบำรุงรักษากันเป็นเวลามากกว่าครึ่งปี และบ้านนั้นต้องเป็นที่อยู่อาศัยหลักของผู้พึ่งพาอาศัย สำหรับกรณีที่ผู้เสียภาษีบำรุงรักษากันเพื่อบุตรหรือผู้สืบสันดานทางตรงลงมา บุตรหรือผู้สืบสันดานทางตรงลงมานั้นไม่จำเป็นต้องมีฐานะเป็นผู้พึ่งพาอาศัย แต่บุตรหรือผู้สืบสันดานนั้นต้องยังมีได้สมรส หากสมรสแล้วต้องมีฐานะเป็นผู้พึ่งพาอาศัย บุตรในที่นี้รวมถึงบุตรของคู่สมรสของตนกับคู่สมรสคนก่อน และบุตรบุญธรรมด้วย แต่ไม่รวมถึงเด็กที่รับมาเลี้ยงเป็นบุตร

ในกรณีที่ผู้เสียภาษีจ่ายค่าเลี้ยงดูบิดามารดา และบำรุงรักษากันของบิดามารดา ผู้เสียภาษีไม่จำเป็นต้องอยู่บ้านเดียวกับบิดามารดา ก็ถือว่าเป็นหัวหน้าครอบครัว

⁶⁶ Ray M. Sommerfeld , An Introduction to Taxation 1988 Edition , p.11-7.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid.

3. ผู้เสียภาษีต้องจ่ายค่าบำรุงรักษาบ้านมากกว่า 50 % ของค่าบำรุงรักษาบ้านทั้งหมด
4. ผู้เสียภาษีต้องเป็นพลเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา หรือเป็นคนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา
5. กรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นคู่สมรส สามารถใช้อัตราภาษีประเภท Z ได้ ดังกรณีต่อไปนี้
 - 5.1 ผู้เสียภาษีแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษี
 - 5.2 ผู้เสียภาษีบำรุงรักษาบ้านเป็นเวลาครึ่งปีภาษีขึ้นไป ซึ่งบ้านนั้นเป็นที่อยู่อาศัยหลักของบุตรที่เป็นผู้พึ่งพาอาศัย หรือบุตรของคู่สมรสของตนกับคู่สมรสคนก่อน ซึ่งผู้เสียภาษีมียุติบัตรหย่าสำหรับผู้พึ่งพาอาศัยเหล่านั้น
 - 5.3 ผู้เสียภาษีต้องจ่ายค่าบำรุงรักษาบ้านเกินกว่ากึ่งหนึ่งของค่าบำรุงรักษาบ้านทั้งหมด
 - 5.4 คู่สมรสของผู้เสียภาษีต้องไม่อยู่บ้านเดียวกับผู้เสียภาษีในระหว่างครึ่งปีภาษีสุดท้าย

ในกรณีที่ให้คู่สมรสสามารถใช้อัตราภาษีประเภท Z ได้ เนื่องจากการช่วยเหลือคู่สมรสซึ่งถูกทอดทิ้ง และคู่สมรสซึ่งเลือกแยกกันอยู่ แต่ยังมีได้หย่าร้างหรือแยกทางกันตามกฎหมาย โดยประสงค์ที่จะไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน

ผู้เป็นหม้ายฐานะพิเศษที่ใช้สิทธิยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันกับคู่สมรสซึ่งถึงแก่ความตาย ในปีถึงแก่ความตายและอีก 2 ปีถัดจากปีที่ถึงแก่ความตาย ในปี 3 ถัดจากปีที่ถึงแก่ความตาย เป็นต้นไป หมายดังกล่าวจะสิ้นสุดฐานะเป็น หม้ายฐานะพิเศษโดยอัตโนมัติ และจะมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวถ้าหากเข้าคุณสมบัติตามข้อ 1.- 4. ดังกล่าวข้างต้น

ตัวอย่างเช่น คู่สมรสของผู้เสียภาษีถึงแก่ความตายใน ปี ค.ศ.1991 ผู้เสียภาษีมียุติบัตรที่มีคุณสมบัติเป็นผู้พึ่งพาอาศัยโดยอาศัยอยู่ในบ้านของผู้เสียภาษี 1 คน ในปี ค.ศ.1991 ผู้เสียภาษีสามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันกับคู่สมรสซึ่งถึงแก่ความตาย โดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 และในปี ค.ศ.1992-1993 ผู้เสียภาษีสามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกันโดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 ได้ในฐานะเป็น หม้ายฐานะพิเศษ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1994 เป็นต้นไป ผู้เสียภาษีจะสิ้นสุดฐานะเป็น หม้ายฐานะพิเศษโดยอัตโนมัติ ผู้เสียภาษีจะใช้อัตราภาษีประเภท Z ได้ ถ้าหากบุตรของผู้เสียภาษียังคงอาศัยอยู่ในบ้านของผู้เสียภาษี และผู้เสียภาษีจ่ายค่าบำรุงรักษาบ้านมากกว่าครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายบำรุงรักษาบ้านทั้งหมด ถึงแม้ว่าบุตรนั้นจะไม่มีฐานะเป็นผู้พึ่งพาอาศัยของผู้เสียภาษีก็ตาม เว้นแต่บุตรนั้นสมรสแล้ว ผู้เสียภาษีจะไม่มีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัวทันที⁶⁹

⁶⁹ Ibid., p.11-8.

จะเห็นได้ว่าอัตราภาษีที่ใช้จัดเก็บภาษีเงินได้ของคู่สมรสเป็นอัตราภาษีก้าวหน้า และแบ่งอัตราภาษีตามสถานภาพของบุคคล เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความสามารถในการเสียภาษี

3.2.7 การยื่นแบบแสดงรายการและการคำนวณภาษี

3.2.7.1 การยื่นแบบแสดงรายการ

โดยปกติการยื่นแบบแสดงรายการพิจารณาตามสถานภาพทางครอบครัวและปัจจัยอื่นของผู้เสียภาษี โดยใช้แบบแสดงรายการภาษีตามที่กำหนดไว้

1. กรณีเป็นคนโสดก็ยื่นแบบแสดงรายการภาษีสำหรับเงินได้ของตน
2. กรณีเป็นคู่สมรส คู่สมรสสามารถเลือกการยื่นแบบแสดงรายการภาษีได้
 - 2.1 ยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน หรือ
 - 2.2 แยกยื่นแบบแสดงรายการภาษี

3.2.7.2 การคำนวณภาษี

วิธีการคำนวณภาษีของบุคคลธรรมดา เป็นดังนี้⁷⁰

เงินได้พึงประเมิน (gross income)

หักด้วย ค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมิน
(deduction for A.G.I.)

ผลลัพธ์ เงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้ว (adjusted gross income)

หักด้วย ค่าใช้จ่ายที่นำมาหักออกจากเงินได้พึงประเมินที่ปรับปรุงแล้ว
(deduction from A.G.I.)

หักด้วย ค่าลดหย่อนสำหรับบุคคลธรรมดา (exemption)

ผลลัพธ์ เงินได้สุทธิที่ต้องเสียภาษี (taxable income)

คำนวณกับอัตราภาษีประเภทต่าง ๆ

ผลลัพธ์ ภาษีที่ต้องรับผิดชอบ

1. กรณีคนโสดก็นำเงินได้พึงประเมินของตนคำนวณได้ผลลัพธ์เป็นเงินได้สุทธิแล้วนำไปคำนวณตามอัตราภาษีประเภท X ตามวิธีดังกล่าวข้างต้น

2.1 กรณีคู่สมรสมีเงินได้ทั้งสองฝ่าย พิจารณาดังนี้

2.1.1 หากคู่สมรสเลือกยื่นแบบแสดงรายการภาษีรวมกัน ก็นำเงินได้พึงประเมินของทั้งสองฝ่ายรวมกัน แล้วหักด้วยค่าใช้จ่าย และค่าลดหย่อน ของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย

⁷⁰ William H. Hoffman , James E. Smith and Eugene Willis, West's Federal Taxation: Individual Income Taxes , p.3-2.

ได้ผลลัพธ์เป็นเงินได้สุทธิ แล้วคำนวณภาษีตามอัตราภาษีประเภท Y-1 ซึ่งคู่สมรสทั้งสองฝ่ายต้องรับผิดชอบภาษีร่วมกัน

2.1.2 หากคู่สมรสเลือกแยกยื่นแบบแสดงรายการภาษี คู่สมรสแต่ละฝ่ายก็นำเงินได้พึงประเมิน ค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน เครดิตภาษี ภาษีหัก ณ ที่จ่ายของตนมาคำนวณภาษีตามวิธีการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งคู่สมรสแต่ละฝ่ายจะรับผิดชอบภาษีเฉพาะของตน

จะเห็นได้ว่าการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้หลักอัตราที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มีอัตราภาษีสำหรับบุคคลที่มีสภาวะการณต่างกัน ได้แก่ คนโสด คู่สมรส หัวหน้าครอบครัว และจากอัตราภาษีประเภท Y-1 ซึ่งใช้คำนวณภาษีสำหรับคู่สมรสที่ยื่นแบบรวมกัน ก็สืบทอดแนวคิดจากหลัก income splitting แต่ให้ประโยชน์แก่คู่สมรสน้อยกว่าหลัก income splitting

3.2.8 ปัญหาการเสียภาษีเงินได้ของคู่สมรส

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้หน่วยคู่สมรสเป็นหน่วยภาษี มีหลักการคำนวณภาษีด้วยหลักอัตราภาษีที่แตกต่างกัน เป็นผลทำให้มีปัญหาในการจัดเก็บภาษีดังนี้

1. ภาระภาษีของคู่สมรสที่ยื่นแบบแยกกัน โดยใช้อัตราภาษีประเภท Y-2 สูงกว่าคนโสด 2 คน ซึ่งคนโสดแต่ละคนมีเงินได้สุทธิเท่ากับเงินได้ของคู่สมรสแต่ละฝ่าย ทำให้คนที่มียังเงินได้เท่ากันชำระภาษีไม่เท่ากัน ขัดกับหลักความเป็นธรรม
2. คนโสด 2 คน ซึ่งเสียภาษีโดยใช้อัตราภาษีประเภท X เสียภาษีต่ำกว่าคู่สมรสที่ยื่นแบบรวมกันซึ่งใช้อัตราภาษีประเภท Y-1 โดยที่คนโสดแต่ละคน มีเงินได้สุทธิเท่ากับครึ่งหนึ่งเงินได้สุทธิตั้งกันของคู่สมรสทั้งสองฝ่าย ทำให้ขัดกับหลักความเป็นธรรม
3. การใช้อัตราภาษีสำหรับคนโสด , อัตราภาษีสำหรับคู่สมรสยื่นแบบรวมกัน, อัตราภาษีสำหรับคู่สมรสยื่นแบบแยกกัน และอัตราภาษีสำหรับหัวหน้าครอบครัว เป็นการใช้อัตราภาษีหลายอัตราที่แตกต่างกัน เป็นการยุ่งยากและซับซ้อน ขัดกับหลักความง่าย ทำให้การจัดเก็บภาษีไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นภาระยากที่จะวัดความสามารถในการชำระภาษีของบุคคลในสภาวะการณต่าง ๆ ว่า อัตราภาษีที่ใช้กับบุคคลนั้น มีความเหมาะสมหรือไม่ และบุคคลในสภาวะการณต่าง ๆ ควรชำระภาษีสัมพันธ์กันหรือต่างกันเพียงใด เช่น คนโสด กับคู่สมรส หรือผู้มีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว ควรเสียภาษีสัมพันธ์กันเพียงใด จึงมีการเรียกร้องของผู้เสียภาษีในสภาวะการณต่าง ๆ ว่า อัตราภาษีไม่มีความเป็นธรรม เนื่องจากไม่มีอัตราภาษีที่สามารถครอบคลุมบุคคลในสภาวะการณต่าง ๆ ได้หมด ดังนั้นในประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีการเรียกร้องอัตราภาษีสำหรับบุคคลในสภาวะการณอื่นนอกจาก 4 ประเภทอัตราดังกล่าว และบุคคลที่เสียภาษีตามอัตราดังกล่าวก็ยังไม่พอใจ
4. ขาดความเป็นกลางทางการสมรส กล่าวคือ คู่สมรสที่มีคู่สมรสฝ่ายเดียวเป็นผู้หาเงินได้ จะได้เปรียบทางภาษีหลังจากสมรสในกรณียื่นแบบรวมกัน แต่คู่สมรสที่มีคู่สมรสทั้ง

สองฝ่ายเป็นผู้หาเงินได้จะต้องรับผิดชอบภาระภาษีมากขึ้นหลังจากสมรส (marriage penalty) สำหรับการแยกยื่นแบบทุกกรณี และบางกรณีสำหรับการยื่นแบบรวมกันทำให้มีแรงจูงใจให้คนโสดอยู่ร่วมกันโดยไม่มีการสมรสตามกฎหมาย ซึ่งขัดกับหลักความเป็นกลางทางภาษี

5. ทำให้คู่สมรสฝ่ายเดียวมีเงินได้และคู่สมรสทั้งสองฝ่ายมีเงินได้ โดยคู่สมรสทั้งสองคู่มีเงินได้สุทธิเท่ากัน เสียภาษีเท่ากัน ซึ่งขัดต่อหลักความเป็นธรรม เนื่องจากคู่สมรสฝ่ายเดียวมีเงินได้นั้น ได้ประโยชน์มากกว่าคู่สมรสที่ทั้งสองฝ่ายมีเงินได้ เพราะคู่สมรสฝ่ายเดียวมีเงินได้นั้น ยังมีคู่สมรสฝ่ายที่มีได้ทำงาน มีชั่วโมงพักผ่อนมากกว่า มีความปลอดภัยทางการเงินมากกว่า และมีมูลค่าของงานบ้านที่ไม่ต้องเสียภาษี